

AQATA KRİSTİ TƏLƏ

(İki hissəli pyes)

İngiliscədən çevirəni: *Şaiq Cabiroğlu*

İŞTİRAK EDİRLƏR:

Molli RELSTON

Cayls RELSTON

Kristofer REN

Xanım BOYL

Mayor METKAF

Xanım KEYSUEL

Cənab PARAVİÇİNİ

Serjant TROTTER

Dünya ədəbiyyatının "detektiv kraliçası" sayılan ingiltərəli Aqata Kristi (1890-1976) 103 dilə tərcümə olunmuş 87 detektiv romanın müəllifidir. 1952-ci ildə noyabr ayının 25-də A.Kristinin "Tələ" pyesinin Londondakı "Ambassadors" teatrında ilk tamaşası olmuşdur və 8862 tamaşa oynanıldıqdan sonra 1974-cü ilin martın 25-də daha böyük zal olan "Sent-Martin" teatrına köçürülmüşdür.

1982-ci ilin noyabr ayının 25-də bu tamaşanın 30-illiyini təntənəli surətdə qeyd olunan günü o, artıq 12481 dəfə tamaşaçılara göstərilmişdir. Beləliklə, bu tamaşa "Ən uzunömürlü tamaşalar" arasında dünya rekordçusudur.

A.Qinnesin "Dünya rekordları kitabından" 1987

BİRİNCİ HİSSƏ

BİRİNCİ ŞƏKİL

İri otaq. Axşam saat beşdir.

Üzbüzdəki divarın ortasıyla pəncərələr ucalır. Sağ tərəfdə arka şəklində qapı var: buradan bayır qapısına, dəhlizə və mətbəxə keçmək olar. Solda həmin formada qapı yuxarı mərtəbədə yerləşən yataq otaqlarına aparır. Otağın solundakı pilləkən kitabxanaya və qonaq otağına aparır; sağında isə yemək otağının qapısı və buxarı yerləşir.

Ümumiyyətlə, zal istirahət otağı kimi hazırlanıb.

Mebel: iri yemək stolu, divan, üç köhnədən qalma kreslo, alçaq sekreter, üstündə telefon və radio, böyründə isə stul var. O biri stul pəncərələrin birinin yanında qoyulub. Divanın arxasında üstündə lampası olan yarım dairəvi jurnal stolu var. Buxarın hər iki tərəfindən bra asılıb. Həmin bralardan kitabxana qapısının üstündə, o biri isə dəhlizdə asılıb. Pəncərələr pərdəlidir.

Otaq işıqlanandan əvvəl musiqi sədaları eşidilir. Bu, "Üç kor siçan" adlı uşaq mahnısıdır. Birdən dəhşət dolu qadın çıxırtısı qopur. Kişi və qadın səsləri eşidilir: "Aman Allah, bu nədir?" - "O yana qaçdı!" - "Pərvərdigara!" və s. Polis fiti eşidilir. Qısa pauzadan sonra bir neçə polis də ona qoşulur və birdən sükut çökür.

Otaq işıqlanır.

Sağ arkadan MOLLİ RELSTON daxil olur. Hündürboylu qəşəng qadındır, yaşı otuza yaxındır. O, kiçik çanta və əlcəklərini kresloya atır, əlindəki kiçik bağlamayı isə sekreterin üstünə qoyur.

MOLLİ: (Radionu yandırır, çağırır) Xanım Barlou! Xanım Barlou! (Cavab almadıqdan sonra Mollie kreslodakı çanta və əlcəklərini götürüb, dəhlizə keçir. Əlcəyin biri kreslodakı qalır, lakin Mollie onu görməyib, dəhlizdə paltosunu soyunur, sonra yenidən otağa qayıdır.) Br-r-r! Nə soyuqdur! (O, buxarının üzərindəki braların ikisini də yandırır.)

RADİO: □ Skotland Yardın verdiyi məlumata görə cinayət Londonun Kalver küçəsi, 24-də törədilmişdir. Öldürülən şəxs artıq müəyyənləşdirilib - bu, xanım Mourin Layondur. Həmin cinayətlə əlaqədar polis idarəsi qətl törənən yerin yaxınlığında görünən tünd paltosu, fətr şlyapa və açıq rəngli şərfi olan şəxs üçün axtarış elan edib.

(Mollie buz bağlamış pəncərəyə yaxınlaşır, bayıra baxmağa çalışır, sonra əli ilə batareyaya toxunur, pərdələri örtür. Stolüstü lampayı da yandırır. Ətrafı süzüb, sol tərəfdəki pilləkənə söykənmiş təzəcə yazılmış lövhəni görür. Lövhədə iri hərflərlə yazılıb: "MONKSUELL MENOR PANSİONU". Mollie lövhəni divara söykəndirir, ona diqqətlə baxır.)

RADİO: Sürücülərin nəzərinə çatdırırıq ki, yolları buz bağlayıb. Bütün ölkənin ərazisində, xüsusən, Şotlandiyanın dağlıq yerlərində, qar yağıntısı və saxtanın güclənməsi gözlənilir.

MOLLİ: (Lövhədən razı qalaraq.) Qəşəngdir! (Əvvəl qolundakı saatına baxır, sonra buxarının üstündəkinə.) Oh! (Tələsik pilləkənlə yuxarı qalxır.)

(Sağ tərəfdən bayır qapıdan Cayls daxil olur. Bu, Mollieylə bir yaşda olan, özündən olduqca razı və eyni zamanda cazibədar bir cavan kişidir. Əlindəki iri dairə şəklində karton qutusudur. O, çəkmələrinə yapışmış qarı çırpmaq üçün ayaqlarını döşəməyə döyür, sonra dəhlizdəki sandığı açıb, karton qutunu ora qoyur. Palto, şlyapa və şərfini çıxara-çıxara otağa keçir və hamısını buxarının böyründəki kreslonun üstünə atır, əllərini buxarıya tərəf uzadıb, bir-birinə sürtür.)

CAYLS: (Çağırır) Mollie! Mollie! Mollie? Haradasan?
(Soldan Mollie daxil olur.)

MOLLİ: (Şən) Mən haradayam? Əcəb sualdır! Hələ bir soruşur da! Hamının işini təkbaşına görürəm.

CAYLS: (Onu qucaqlayır) Aha, sən buradaymışsan. (Öpür) Salam, əzizim. Burunun niyə soyuqdur?

MOLLİ: İndicə içəri girmişəm.

CAYLS: Bəyəm bayıra çıxmışdın? Bu çovğunda?

MOLLİ: Beş dəqiqəliyə kəndə getməliydim. Sən necə, hinçün tor ala bildinmi?

CAYLS: Bizə yarayanı olmadı. O biri dükanlara da baş çəkdim - heç birini bəyənmədim. Nə isə, günümüz əbəs batdı. Sümüklərim buzlayıb. Maşını sürmək olmurdu - gah o yana atır, gah bu yana. Qar da ki, hey yağır, dayanmaq bilmir □ Mərc gəlirəm, səhərəcən kəsilməyəcək. (Batareyaya yaxınlaşır, əli ilə toxunur.)

MOLLİ: Kaş kəsiləydi. Təki borular davam gətirəydi.

CAYLS: Kömürümüz lap az qalıb.

MOLLİ: (Divanda əyləşir.) Ay Allah! Elə istəyirəm ki, evimizi görənlər kimi bəyənsinlər. İlk təəssüratdan çox şey asılıdır.

CAYLS: Hər şeyi hazırlamısan? Hələ heç kəs gəlməyib ki?

MOLLİ: Xeyr, şükr Allaha, hələ gələnlər yoxdur. Məncə, heç nəyi unutmamışam, hər şey qaydasındadır. Xanım Barlou səhərdən əkilib. Hava onu qorxudub, deyəsən.

CAYLS: Otaqları bölüşdürməsən?

MOLLİ: Əlbəttə. (Stolun üstündəki siyahını ona uzadır.)

CAYLS: (Siyahını gözdən keçirir.) Görəsən, nə yuvanın quşlarıdır? Deyirəm, bəlkə pulumuzu əvvəlcədən istəyək?

MOLLİ: Yox, lazım deyil, Cayls.

CAYLS: Hələ bu işdə naşırıq, onun üçün deyirəm.

MOLLİ: Şələ-küləsi ilə gəlməyəcəklər? Kim evkiresini vermək istəməsə, çamadanlarını aparmağa qoymaıq, vəssalam. Burada çətin nə var ki?

CAYLS: Gərək mehmanxana sahiblərinin məsləhət kitabçasını çoxdan alıb oxuyaydıq.

Hərifləyəcəklər bizi, görərsən. Çamadanları kərpiclə dolu olsa neyləyərək?

MOLLİ: Ağzına gələnə danışma. Ünvanlarını yoxlamışam - hamısı sanballı adamlardır.

CAYLS: Bəlkə ünvanları saxtadır? Bəlkə onlardan biri polisdən gizlənən canidir?

MOLLİ: Kim olur olsun, mənim üçün fərqi yoxdur, tək hər həftənin axırında pulunu ləngitməsin.

CAYLS: (Divara söykədimiş tablolu götürür.) Mollu, sən kim kimi işgüzar arvad heç yanda yoxdur!

(Sağ arkadan çıxır. Mollu radionu təzədən yandırır.)

RADİONUN SƏSİ: □ Skotland Yardın verdiyi məlumata görə cinayət Londonda, Kalver küçəsi 24-də törədilmişdir. Öldürülən şəxs artıq müəyyən olunub - bu, xanım Mourin Layondur. Bununla əlaqədar polis idarəsi□

(Mollu kresloya yaxınlaşır.)

□ cinayət törədilən yerin ətrafında görünən tünd paltolu□

(Mollu kreslodan Caylsın paltosunu götürür.)

□ fetr şlyapa□

(Mollu onun şlyapasını götürür.)

□ və açıq rəngli şərfi olan şəxs üçün axtarış elan edib.

(Mollu şərfi də götürür və hamısını dəhlizə aparıb asır.)

□ Sürücülərin nəzərinə çatdırırıq ki, yolları buz bağlayıb□

(Qapı zəngi səslənir.)

□ Bütün ölkənin ərazisində, xüsusən, Şotlandiyanın dağlıq yerlərində, qar yağıntısı və şaxta daha da şiddətlənəcək...

(Mollu cəld otağa qayıdıb, radionu söndürür və dəhlizə keçib qapını açır.)

KRİSTOFER: Çox sağ olun!

MOLLİ: Xoş gəlmisiniz!

(Onlar ikisi də otağa keçir. Kristofer çamadanını stolun yanına qoyur. Bu, uzunsaçlı cavan oğlandır. Boynuna bant bağlayıb. Özünü uşaq kimi aparır, amma görkəmində əsəbilyi duyulur.)

KRİSTOFER: Tufandır, əsl tufan! Sürücü evinizin qabağına sürməyə cürət eləmədi, elə darvazaya çatan kimi məni düşürtdü. Qorxurdu ki, yollar bağlanar. Sizsiz xanım Relston? Ah, çox şadam. Mənə adım Kristofer Rendir.

MOLLİ: Çox şadam, cənab Ren.

KRİSTOFER: Acıgınıza gəlməsin, mən sizi müharibədə həlak olmuş generalın arvadı kimi təsəvvür edirdim: evini bürünc heykəllər ilə doldurmuş qaraqabaq və zəhmli xanım. (Stola işarə edir.) Saxtadır. (Divanın arxasındakı jurnal stolunu görüb.) Ah, bu isə əntiqdir. Mən sizin evinizə, deyəsən, aşıq olacağam. Sizdə kağız güllər ya da quş müqəvvaları varmı?

MOLLİ: Xeyr, təəssüf ki, yoxdur.

KRİSTOFER: Çox təəssüf. Bəs bufet necə: qəşəng, üstü naxışlı, qırmızı rəngdə bufet varınızdı?

MOLLİ: Hə, var. Yemək otağındadır. (Sağ tərəfə baxır.)

KRİSTOFER: Orada? (Yemək otağının qapısına yaxınlaşıb açır, içəri boylanır.) Mən ona mütləq baxmalıyam.

(Kristofer yemək otağına keçir, Mollu onun ardınca gedir. Sağ tərəfdəki arkadan Cayls gəlir, ətrafa nəzər salır, çamadanı görüb qaldırır, əlində fırladır. Yemək otağından gələn səsləri eşidib, gəldiyi arkadan çıxır.)

MOLLİ: (Səhnənin arxasından) Bura gəlin, siz qızışmalısınız.

(Mollu və Kristofer gəlirlər.)

KRİSTOFER: Aləmdir, aləm! Zövqünüzə söz yox. Ancaq nahaq yerə oradan böyük stolu yığışdırmısınız.

(Cayls gəlir.)

MOLLİ: Bilirdik ki, qonaqlarımızın xoşuna gələr. Bu isə mənə ərimdir.

KRİSTOFER: (Caylsa yaxınlaşıb əlini sıxır.) Xoş gördük. Dəhşətli havadır, deyildi? Dikkensin romanlarını xatırladır.

CAYLS: (Kristoferdən gözü su içmir.) Çamadanınızı yuxarı aparım.

KRİSTOFER: Mənim otağında xırda güllü miçitkə varmı?

CAYLS: Xeyr.

(Çamadan əlində pilləkənlə qalxır.)

KRİSTOFER: Deyəsən, ərinizin xoşuna gəlmədim. Nə vaxt evlənmişiniz? Çox istəyirsiniz bir-birinizi?

MOLLİ: (Soyuq tərzdə.) Bir ildir ki, evliyə. (Soldakı pilləkənə tərəf irəliləyir.) Bəlkə otağınıza baxmaq istəyirsiniz?

KRİSTOFER: İncidiz! Sorğu-sual etməyi olduqca xoşlayıram. Məncə, insanlar çox maraqlı məxluqlardır.

MOLLİ: Maraqlısı da var, (üzünü Kristoferə çevirir) qeyri maraqlısı da.

KRİSTOFER: Razi deyiləm sizinlə. Hamısı maraqlıdır, çünki heç vaxt yəqin bilmək olmur qarşıdakı adam nə adamdır, onun fikri, məqsədi nədir. Məsələn, bu dəqiqə sizin heç xəbəriniz də yoxdur ki, mən nə haqda fikirləşirəm. (Sifətində aydın olmayan təbəssüm yaranır.)

MOLLİ: Doğrudur. (Jurnal stolun üstündəki qutudan siqaret çıxarır.) Qonaq olun.

KRİSTOFER: Xeyr, çox sağ olun. Bilirsinizmi, adamlardan baş çıxaran ancaq rəssamlardır, halbuki onlar çəkdiyi rəsmlər və portretlərdə yalnız insanın daxili aləmini təsvir etməyə çalışırlar. Özləri də bilmir nə üçün.

MOLLİ: Siz də rəssamsınız? (Siqaret yandırır)

KRİSTOFER: Xeyr, mən memaram. Ata-anamın arzusu idi ki, mən memar olum, ona görə də 19-cu əsrin məşhur memar Kristofer Renin adını mənə verdilər. Əlbəttə, çoxları mənə lağ eləyir, amma kim bilir, bəlkə məndə məşhurlaşdım? Necə deyərlər, axırncı gülən və sair□

(Cayls sol arkadan çıxıb, sağ arkaya tərəf irəliləyir.)

Eviniz mənim xoşuma gəlir. Onu da deməliyəm ki, xanımınız da olduqca nəzakətlidir.

CAYLS: (Soyuq tərzdə) Yox əşi?

KRİSTOFER: Həm də gözəldir.

MOLLİ: Güldürməyin bizi, siz allah.

KRİSTOFER: Budur əsl ingilis qadını: tərif eşidən kimi pörtüdü. Başqa ölkələrdəki qadınlar tərifini adi söz kimi qəbul edirlər, İngiltərədə isə ərlər öz arvadların güzəranını göy əskiyə bükürlər. (Caylsa baxır) İngilis ərləri çox geridə qalıblar.

MOLLİ: (Tələsik) Otağınıza baxmaq istəyirsinizmi? (Sol arkaya tərəf gedir.)

KRİSTOFER: Təkid edirsinizsə, baxaq.

MOLLİ: (Caylsa) Sobanı bir az da qızıdır.

(Molli və Kristofer pilləkənlə qalxıb gedirlər. Cayls hirsli-hirsli onların arxasınca baxır. Qapı zəngi səslənir. Qısa pauzadan sonra ardı kəsilməyən zəng səslənir. Cayls dəhlizə atılır. Küləyin vıyılması eşidilir.)

XANIM BOYLUN SƏSİ: Buradır Monksuel Menor pansionu?

CAYLSIN SƏSİ: Elədir ki var, xanım□

(Sağdan xanım Boyl gəlir. Əlindəki: çamadan, iki-üç jurnal, bir də əlcəkləridir. Dolu, alicənab qadındır. Qanı bərk qaradır.)

XANIM BOYL: Mənim adım xanım Boyldur.

(Çamadanını yerə qoyur.)

CAYLS: Cayls Relston, xanım Boyl. Buyurun, buxarıya yaxın durun, siz qızışmalısınız, xanım.

(Xanım Boyl ocağa yaxınlaşır.)

Dəhşətli havadır, elə deyilmi? Yükünüz elə budur?

XANIM BOYL: Mayor□ nə idi onun adı, mayor Metkaf qalan şeyləri qoruyur.

CAYLS: Gedim onu qarşılayım. (Bayır qapısına tərəf yollanır.)

XANIM BOYL: Sürücü taksini evin girəcəyinə sürmədi ki, sürmədi.

(Cayls qayıdıb gözləyir ki, xanım Boyl sözünü bitirsin, sonra getsin köməyə.)

Maşını darvazanın ağzında saxladı. Mayorla məcbur olduq vağzaldan bura bir taksidə gələk. Heç kəsin ağına gəlmədi ki, bizi qarşılasın.

CAYLS: Bağışlayın, biz bilmirdik siz hansı qatarla gəldiniz, yoxsa əlbəttə kimisə qarşılamağa□

XANIM BOYL: Qatarların hamısını qarşılamalıydınız!

CAYLS: Paltonuzu, icazənizlə.

(Xanım Boyl jurnal və əlcəkləri Caylsa uzadır, sonra buxarıya yaxınlaşıb, əllərini isidir.)

Arvadım bu saat gələr. Mənsə hələlik gedim mayor Metkafa kömək eləyim. (Çıxır.)

XANIM BOYL: (Onun ardınca) Guya evin qabağını təmizləmək olmazdı. Nə çətin iş imiş!
(Narazılıqla ətrafa nəzər salır.)

(Molli təngnəfəs pilləkənlə düşür.)

MOLLİ: Bağışlayın, mən□

XANIM BOYL: Xanım Relston sizsiz?

MOLLİ: Bəli, mənəm. (Xanım Boyla yaxınlaşır və ona əlini uzatmaq istəyir, ancaq son anda geri çəkir, çünki bilmir pansion sahibəsi belə hallarda özünü necə aparmalıdır.)

XANIM BOYL: (Mollini narazılıqla süzür.) Siz çox cavansınız.

MOLLİ: Başa düşmədim.

XANIM BOYL: Bu cür işlərə baş qoşmaq sizin üçün hələ tezdir. Yəqin heç səriştəniz də yoxdur.

MOLLİ: Səriştə heç kəsə anadangəlmə verilmir.

XANIM BOYL: Düz bilmişəm: qətiyyətlə təcrübəsizdir. (Ətrafa boylanır.) Köhnə evdir. Qurd salmayıb ki? (Şübhələ-şübhəli havanı iyləyir.)

MOLLİ: Siz nə danışırsınız? Əlbəttə yox.

XANIM BOYL: Haradan bilirsiniz? Bir də gördük, ev uçdu başımıza.

MOLLİ: Bu barədə arxayın ola bilərsiniz.

XANIM BOYL: Hm□ Hər halda bir balaca təmirə ehtiyacı var.

CAYLS: (Dəhlizdən) Buyurun, keçin içəri, mayor.

(Sağdan Cayls və mayor Metkaf gəlirlər. Mayor enlikürək, ortayaşlı kişidir. Hərəkətlərindən hərbi xidmətə alışması hiss edilir. O, çamadanını yerə qoyub, kresloya tərəf irəliləyir. Molli mayor Metkafa yaxınlaşır.)

Bu mənim arvadımdır.

MAYOR METKAF: (Mollinin əlini sıxır.) Çox şadam. Bayırda bir tufandır ki, gəl görəsən. Dedim, bura çata da bilməyəcəyik. (Xanım Boylu görür.) Oh, bağışlayın. (Şlyapasını çıxarır.)

(Xanım Boyl sağ tərəfdən, otaqdan çıxır.)

Qar bu cür yağsa, səhər gözümüzü açanda görəcəyik ki, hamımız qarın altındayıq.

CAYLS: Mən yükünüzü yuxarı aparım. (Çamadanları götürür. Mayora:) Cənab mayor!

MAYOR METKAF: (Hərbi tərzdə:) Mən hazır!

(Onlar ikisi də yuxarı qalxırlar. Xanım Boyl qayıdır.)

XANIM BOYL: Neçə qulluqçunuz var?

MOLLİ: Kənddən bir qadın mənə kömək edir.

XANIM BOYL: Bəs ev qulluqçunuz yoxdur?

MOLLİ: Xeyr, elə özümüzük.

XANIM BOYL: Belə-ə-ə□ Mənsə əmin idim ki, burada hər şey qaydasındadır.

MOLLİ: Təzə başlamışıq.

XANIM BOYL: Acığınıza gəlməsin, amma əvvəl qulluqçuları tapmalıydınız. İndisə elə çıxır ki, verdiyiniz elan yalandır. Bilmək olarmı, məndən və mayor Metkafdan başqa burada qalan var?

MOLLİ: Hələ hamısı gəlməyib.

XANIM BOYL: Havada tərs kimi korlanıb. Çovğundur. Mənimki gətirir.

MOLLİ: Biz nə biləydik ki, hava belə olacaq.

(Kristofer uşaq mahnısını oxuya-oxuya pilləkənlə düşür.)

Tanış olun: cənab Ren - xanım Boyl.

(Kristofer baş əyir.)

XANIM BOYL: (Soyuq tərzdə) Məmnunam.

KRİSTOFER: Müsibət evdir! Çox gözəldir! Elə deyilmi, xanım Boyl?

XANIM BOYL: Mən yaşda adamçun rahatlıq gözəllikdən daha vacibdir.

(Cayls soldan pilləkənlə düşür, arkanın ağzında dayanır.)

Mən bilsəydim ki, bu pansion təzəcə açılıb, heç ayağımı da bura basmazdım. Mən əmin idim ki, burada hər şey hazırdır, dəm-dəsgahı ilə, filanı ilə.

CAYLS: Xoşunuza gəlmirsə, xanım Boyl, sizi burada qalmağa heç kəs məcbur eləmir.

XANIM BOYL: Məni heç kəs məcbur eləyə də bilməz.

CAYLS: Əlbəttə, buna görə də əgər nədənsə narazısınızsa, başqa pansiona köçməyiniz məsləhətdir. Mən bu saat zəng vurub taksini qaytararam. Yollar hələ bağlanmayıb ki. Burada qalmağa isə o qədər istəyən var ki, yeriniz bir gün də boş qalmayacaq. Bundan əlavə, gələn aydan kirə pulu artacaq.

XANIM BOYL: Buranın şəraitinə tam bələd olmayanacan heç yerə gedən deyiləm. Elə bilirsiniz məni qovmaq asan işdir? Xanım Relston, məni otağıma ötürərsiniz? (Özünü darta-darta pilləkənə tərəf addımlayır.)

MOLLİ: Buyurun, xanım Boyl. (Caylsın yanından keçərək, mehribanlıqla) Əzizim, səndən bir dənədir□

(Qadınlar pilləkənlə qalxıb gedirlər.)

KRİSTOFER: (Ayağa qalxır, uşaqqasına) Dəhşətli qadındır! Heç xoşuma gəlmir. Onu buradan yox eləyə bilsəydiniz, mənə ləzzət eləyərdi.

CAYLS: Qorxuram, buna nail ola bilməyəcəyik.

(Qapı zəngi.)

Aman allah, yenə gələn var.

(Dəhlizə keçib, qapını açır.)

Buyurun, içəri keçin.

(Xanım Keysuell daxil olur. Bu cavan qadının sifətində də, hərəkətlərində də kişilərə xas olan cizgilər var. Əlində çamadan tutub. Əynindəki uzun tündrəngli paltodur bir də açıq rəngli şərf.

Başıaşıqdır.)

XANIM KEYSUELL: (Yoğun, kişi səsi ilə) Maşınım qarda batıb, təxminən bir kilometr buradan aralı.

CAYLS: İcazənizlə□ (Çamadanı ondan alır.) Maşında başqa yükünüz də qalıb?

XANIM KEYSUELL: Xeyr, səfərə çıxanda özümlə heç nə götürmürəm.

(Onlar otağa keçirlər.)

Nə yaxşı ki, otağınız istidir.

(Kişi kimi ayaqlarını aralayıb buxarının qabağında əyləşir.)

CAYLS: E-e-e□ Cənab Ren□ Xanım ... ?

XANIM KEYSUELL: Keysuell. (Kristoferlə salamlayır.)

CAYLS: Arvadım bu dəqiqə gələr.

XANIM KEYSUELL: Eybi yoxdur, hara tələsirik bəyəm. (Paltosunu çıxarır.) Belə görürəm, möhkəm qar yağacaq. (Paltonun cibindən qəzet çıxarır.) Qəzetlər belə yazır. Sürücülərin nəzərinə və ilaxır. Güman edirəm qəlyanaltı hazırlamısınız?

CAYLS: Bəs necə. Arvadım çox yaxşı aşpazdı. Uzağı toyuqlarımızın boynunu vurarıq.

XANIM KEYSUELL: Sonra da bir-birimizin, hə? (Qəhqəhə ilə gülür, paltosunu Caylsa atır və kresloda əyləşir.)

KRİSTOFER: Qəzətdə təzə nə xəbər var? Hava məlumatından savayı.

XANIM KEYSUELL: Siyasi böhran həmişəki kimi öz davamındadır. Hə, bir də məharətlə təşkil olunmuş qətl.

KRİSTOFER: Qətl? Oh, mən qətləri çox xoşlayıram!

XANIM KEYSUELL: (Qəzeti ona uzadır) Londonda qadın boğublar. Güman edirlər ki, seksual manyakın işidir.

KRİSTOFER: Cəmi iki-üç sətirdir. (Oxuyur) "Qətl zamanı Kalver küçəsində müşahidə olunan şəxs üçün axtarış elan edilib. Bu, ortaboylu gənkdir, əynində tünd palto, açıq rəngli şərf və fetr şlyapası var. Həmin məlumat radio ilə gün ərzində dəfələrlə təkrar olunub."

XANIM KEYSUELL: Həmişə elə nişanələr verirlər ki, az qala hamıya yarasın.

KRİSTOFER: Əgər kimçünsə axtarış elan edirlər, demək, onu artıq qatil hesab edirlər.

XANIM KEYSUELL: Ola bilər.

CAYLS: Kimi öldürüblər ki?

KRİSTOFER: Xanım Mouris Layonu.

CAYLS: Cavandır, ya yaşlı?

KRİSTOFER: Yazılmayıb. Soyğunçuluğa oxşamır□

XANIM KEYSUELL: Dedim, seksual manyakın işidir.

(Molli pilləkənlə düşür və miss Keysuellə yaxınlaşır.)

CAYLS: (Onları bir-birinə təqdim edir.) Xanım Keysuell - mənim arvadım Molli.

XANIM KEYSUELL: (ayağa qalxır) Salam. (Mollinin əlini sıxır)

(Cayls xanım Keysuellin çamadanını götürür.)

MOLLİ: Dəhşətli havadır. Otağınıza baxmaq istəyirsinizmi? Bəlkə isti vanna qəbul edəsiz, isti suyumuz gəlir.

XANIM KEYSUELL: Doğrudan da, əla fikirdir.

(Molli və xanım Keysuell sol pilləkənə tərəf addımlayırlar. Cayls çamadanla onların ardınca gedir. Üçü də pilləkənlə qalxıb gedirlər. Tək qalan Kristofer ayağa qalxıb otağa nəzər salır. Sol tərəfdəki qapını açıb bayıra boylanır və səhnədən çıxır. Bir dəqiqə keçməmiş o, sol pilləkəndə görsənir. Əvvəl keçir sağ arkaya tərəf, yenə də bayıra boylanır, sonra təzədən otaqda var-gəl etməyə başlayır, uşaq mahnısını zümzümə edir, arada onu birdən gülmək tutur - bir sözlə, özünü başıhavalı kimi aparır. Cayls və Molli söhbət eləyə-eləyə pilləkənlə düşəndə, Kristofer pərdə arxasında gizlənir.)

MOLLİ: Mayor Metkaf çox nəzakətli adamdır, onunla yola getmək asan olacaq. Ancaq xanım Boyl məni lap qorxudur. Nə isə... Qaçım mətbəxə, yoxsa hamı acından ölür.

CAYLS: Hə, sən allah, heç kəsi öldürməyəsən.

KRİSTOFER: (Pərdənin arxasından çıxıb, onların aralarında dayanır) İcazə verin, sizə kömək edirəm. Mən aşpazlıq xəstəsiyəm. Göstərin nəyiniz var, mən də ilhamlanıb elə xörək bişirim ki, dadı damağınızdan getməsin.

MOLLİ: Nə, deyirəm, gəlin ardınca.

(Molli və Kristofer mətbəxə gedirlər. Cayls qaşqabağını salladı, Kristoferin ardınca nəşə mırıldayır. Əlindəki qəzeti açıb, ayaqüstü maraqla oxuyur. Molli qayıdanda, Cayls səksənir.)

MOLLİ: Aləm oğlandır! Önlüyümü əyninə keçirib dedi ki, onu yarım saatlığa tək buraxım.

CAYLS: Sən hələ mənə de görüm, neyçin ən yaxşı otağımızı ona vermişən?

MOLLİ: Sənə demişdim ki, o, ancaq miçitkəli çarpayıda yata bilir.

CAYLS: Miçitkəli çarpayıda! Qudurğanlığın dərəcəsinə bir bax!

MOLLİ: Cayls!

CAYLS: Gözüm su içmir ondan. (Mənalı-mənalı) Çamadanını qaldırısaydın, sən də mən deyəni deyərdin.

MOLLİ: Kərpiclə doludur?

CAYLS: Əksinə, mənə elə gəldi ki, bomboşdur. Mehmanxana sahiblərini barmağına dolayanlardandır yəqin.

MOLLİ: İnanmıram. Pis oğlan deyil. (Pauza) Bax, xanım Keysuell isə özünü çox qərribə aparır.

CAYLS: Qorxulu arvaddır - arvaddırsa əgər.

MOLLİ: Neyçin qonaqlarımızın hamısı ya birtəhərdirlər, ya da acıdır? Bircə mayor Metkaf nə onlardandır, nə də bunlardan.

CAYLS: Yəqin, əyyaşdır.

MOLLİ: Doğrudan?

CAYLS: Nə bilim, elə belə dedim - nədənsə qanım qaraldı. Hər halda hamısı salamat çatıb - o da böyük işdir.

(Qapı zəngi.)

MOLLİ: Bu kim ola bilər?

CAYLS: Yəqin Kalver küçəsindəki qatildir.

MOLLİ: Bəsdir görək!

(Cayls bayır qapısına tərəf gedir, qapını açır.)

CAYLS: Oh! Buyurun.

(Paraviçini daxil olur. Yaşlı, qarasaç, bıqlı kişidir. Əlində çanta, əynində isə xəz vurulmuş palto var. Bərk yorğundur.)

PARAVİÇİNİ: Min dəfə üzr istəyirəm. Mən... mən haradayam?

(Molli dəhlizə keçir.)

CAYLS: Bura, Monksuell Menor pansionudur.

PARAVİÇİNİ: Görün bəxtim necə gətirdi! Madam! (Molliyə yaxınlaşıb əlindən öpür) Allah duamı eşitdi! Pansion, gözəl sahibə... (Mollinin qolundan tutub, otağa aparır, Cayls onların ardınca gəlir) Mənim "Rolls-Roysum" əfsus ki, yolda ortasında qarda batdı. Maşından çıxıb görürəm ki, hər yan qardır. Haradayam - bilmirəm. Bircə bunu götürüb (əlindəki çantanı göstərir), kor-koranə yola düşdüm, görürəm ki, pərvədigara, dəmir darvazanın qabağında dayanmışam! (Ahəngi dəyişib:) Mənimçün otaq tapılar, görəsən?

CAYLS: Axı...

MOLLİ: Bircə dənə kiçik otağımız boşdur.

PARAVİÇİNİ: Aydındır, aydındır, kirənişininiz çoxdur.

MOLLİ: Biz elə bu gündən işə başlamışıq, onunçun da hələ tam bələd olmamışıq.

PARAVİÇİNİ: (Molliyə göz-qaş eləyir) Gözəldir... Çox gözəldir.

CAYLS: Maşında qalan şeyləri aparmazlar ki?

PARAVİÇİNİ: Oh, onların fikrini çəkməyin. Maşını qıfıllamışam.

CAYLS: Bəlkə gedək gətirək?

PARAVİÇİNİ: Nəyə lazımdır? (Caylsa yaxınlaşır) İnandırıram sizi, bu saat oğruların hamısı öz evlərində gizləniib. Mənə lazım olanı bura yığmışam. (Çantasını göstərir) Hamısı bu çantanın içindədir, hamısı.

MOLLİ: Siz qızınmalısınız. (Paraviçini buxarıya tərəf gedir.) Mən isə gedim otağınızı hazırlayım.

PARAVİÇİNİ: Bəli, çağırılmamış qonaq, dəvətsiz gələn elçi. Fırtına-qasırgadan peyda olmuş naməlum müsafir. Lap teatrdakı kimi səslənir, hə? Mən kiməm? Bilirsiniz haradan gəlmişəm? Əsla xəbəriniz yoxdur. Mən başdan ayağa sirməm sizinçün. (Gülür. Molli həmçinin gülür və dodaqlarını büzmüş Caylsa baxır.) Lakin məndən sonra daha gələn olmayacaq. Gedən də olmayacaq. Çünki səhər açılanacan bütün dünya ilə əlaqəmiz kəsiləcək, bəlkə də artıq kəsilib, xəbərimiz yox. İnnən belə nə qəssab var, nə çörəkçi, nə südsatan, nə poçtalyon, nə qəzet - bizim özümüzədən başqa heç kəs olmayacaq: həyatda bundan gözəl nə ola bilər? Mənə elə bu lazımmış. Ah, hələ özümü təqdim eləməmişəm: cənab Paraviçini.

MOLLİ: Cənab və xanım Relston.

PARAVİÇİNİ: Relston, dediniz? (Əvvəl Caylsa, sonra Molliyə baxır) Demək, bura Monksuel Menor pansionudur? (Gülür) Çox gözəl Monksuel Menor pansionu. (Gülür) Əla. (Gülə-gülə buxarıya yaxınlaşır.) (Molli Caylsa baxır, sonra ikisi də narahat-narahat Paraviçiniyə baxırlar.)

Birinci şəklin sonu.

İKİNCİ ŞƏKİL

(Həmin məkan. Ertəsi günü səhər yeməyindən bir qədər keçmiş. Bayırda qar yağır, pəncərənin yarısınıcaandır. Mayor Metkaf divanda əyləşib kitab oxuyur, xanım Boyl isə buxarının yanındakı kreslodə oturub dizləri üstündəki bloknota nəşə yazır.)

XANIM BOYL: Elanı oxuyanda məndə tamamilə başqa təsəvvür yaranmışdır. Elə bildim ki, buranın rahat qiraət otağı var, çoxlu adam olacaq, səmimi söhbətlər eləyəcəyik, kart, loto oynayacağıq□

MAYOR METKAF: Peşəkar qeybətçinin arzusu.

XANIM BOYL: Nə buyurdunuz?

MAYOR METKAF: E-e□bəli, bəli, mən sizi çox gözəl başa düşürəm.

XANIM BOYL: (pilləkənlə düşən Kristoferi görmür) Qulluqçuları yox, xörəyi özləri bişirirlər, batareyaları ilıq□ Belə getsə özümə başqa yer axtarmalı olacağam.

KRİSTOFER: (Gülür) Siz fikrinizlə tamamilə şarikəm. (Kitabxanaya keçir)

XANIM BOYL: Qəribə oğlandır. Mərc gəlirəm, başına hava gəlib.

MAYOR METKAF: Yəqin, dəlixanadan qaçıb.

XANIM BOYL: Heç təəccüb etməzdim.

(Sağdan Molli gəlir.)

MOLLİ: (Yuxarı mərtəbəyə tərəf çığır.) Cayls!

CAYLS: (Səhnə arxasından) Nədir?

MOLLİ: Arxa qapının ağzı yenə qarla doludur. Oranı təmizləyərsən.

CAYLS: (Səhnə arxasından) Oldu.

Molli gedir.

MAYOR METKAF: (Caylsa tərəf) Mən sizə kömək edərəm. (Sağ arkaya tərəf yollanır) Bir əl-qolum açılınsın. Lap yerinə düşdü. (Gedir)

(Cayls pilləkənlə düşüb, sağ arkadan çıxır. Molli əlində toz əskisi və tozsoran, otağa qayıdır, tələsik zalı keçir, yuxarı mərtəbəyə yollanır. Pilləkəndə Xanım Keysuel ilə toqquşur.)

MOLLİ: Bağışlayın!

XANIM KEYSUEL: Buyurun.

(Molli gedir. Xanım Keysuel asta-asta pilləkənlə düşür.)

XANIM BOYL: Bu qız hələ çox cavandır, haradan bilsin ev sahibəsi özünü nə cür aparmalıdır?

Tozsoran əlində qonaq əyləşən otaqdan keçir. Məgər burada arxa pilləkən yoxdur ki, oradan keçsin?

XANIM KEYSUEL: (Qutudan siqaret çıxarır) Var, özü də ki, çox rahat pilləkəndir. (Siqareti yandırır)

XANIM BOYL: Bəs indi ondan istifadə edə bilməzdi? Bir də, ev-eşiyi səhər yeməyindən qabaq yığışdırarlar.

XANIM KEYSUEL: Yeməyi kim hazırlasın?

XANIM BOYL: Qulluqçu tutaydılar.

XANIM KEYSUEL: İndiki zəmanədə qulluqçu tapmaq o qədər də asan iş deyil.

XANIM BOYL: Bunlar özləri günahkardır. Hər işi nə cür oldu, başdansovdu eləyirlər. Doğru deyiblər: aşağı təbəqəli adamlar məsuliyyətsiz olurlar.

XANIM KEYSUEL: Zavallı aşağı təbəqə. Acından bağırsaqları guruldayır.

XANIM BOYL: (Soyuq tərdə) Siz, görürəm, sosialistsiniz?

XANIM KEYSUEL: Əfsus ki, yox. Mən qırmızılardan deyiləm, açıq çəhrayıyam. Siyasətlə o qədər də maraqlanmıram - axı, xaricdə yaşayıram.

XANIM BOYL: Güman edirəm, xaricdə yaşamaq daha asandır. İngiltərə uçuruma yollanır. Bir az bundan əvvəl evimi satdım. O qədər xərc tələb eləyirdi ki. Bəs siz İngiltərədə çox qalacaqsınız?

XANIM KEYSUEL: Hələlik özüm də bilmirəm. Bir-iki vacib işim var onları qurtaran kimi qayıdacağam evimə.

XANIM BOYL: Fransaya?

XANIM KEYSUEL: Xeyr.

XANIM BOYL: İtaliyaya?

XANIM KEYSUEL: Xeyr. (Gülümsəyir)

(Xanım Boyl onun cavabını gözləyərək susur, lakin xanım Keysuel dinmir. Xanım Boyl qucağındakı bloknota nəşə yazır. Xanım Keysuel bir də gülümsəyir, radioqəbulediciyə yaxınlaşır, yandırır: əvvəl zəif, sonra isə gur səslə.)

XANIM BOYL: (Əsəbləşir, ancaq yazısını davam edir) Bəlkə səsini bir az azaldasınız? Radionun səsi diqqəti toplamağa mane olur.

XANIM KEYSUEL: Doğrudan?

XANIM BOYL: Əlbəttə, əgər kefiniz bu saat musiqi dinləmək istəyirsə

XANIM KEYSUEL: Bu, mənim ən çox xoşladığım havadır. Diqqəti toplamaq isə o biri otaqda da olar. (Kitabxanaya tərəf göstərir)

XANIM BOYL: Sözsüz, amma bura oradan istidir axı.

XANIM KEYSUEL: Tamamilə sizinlə razıyam. Bura doğrudan da istidir.

(Musiqi sədaları altında rəqs etməyə başlayır. Xanım Boyl qəzəblə ona baxır, ayağa qalxır və

kitabxanaya keçir.)

Küpəgirən qarı.

(Kitabxanadan Kristofer çıxır.)

KRİSTOFER: Oho!

XANIM KEYSUEL: Hello!

KRİSTOFER: (Kitabxanaya tərəf işarə edir) Hara getsəm, dalımca düşür; elə gözü məndədir, izləyir məni, elə bil məndən şübhələnir.

XANIM KEYSUEL: (Radioya işarə edir) Zəhmət olmasa onun səsini alın.

(Kristofer radionun səsini azaldır.)

KRİSTOFER: Bu cür yaxşıdır?

XANIM KEYSUEL: Bəli, o öz vəzifəsini yerinə yetirdi.

KRİSTOFER: Hansı vəzifəsini?

XANIM KEYSUEL: Strateji vəzifəsini.

(Kristofer çaş-baş halda ona baxır. Xanım Keysuel kitabxanaya tərəf işarə edir.)

KRİSTOFER: Hə, onu deyirsiniz?

XANIM KEYSUEL: Bayaقدan ən yaxşı kreslonu tutmuşdu. İndisə özüm oturacağam.

KRİSTOFER: Onu otaقدan xaric etmək, məncə, qəhrəmanlığa bərabərdir. Gəlin ikilikdə baş sındıraق onu daha hansı yolla hirsəndirə bilərik. Bilsəydiniz necə zəhləm gedir ondan. O, buradan rədd olsaydı, əntiqə olardı.

XANIM KEYSUEL: Belə havada? Çətin ağılım kəsir!

KRİSTOFER: Onda qar əriyəndən sonra.

XANIM KEYSUEL: O vaxtacı kim bilir başımıza nə gəlir.

KRİSTOFER: Bəli□elədir□siz haqlısınız. (Pəncərəyə yaxınlaşır) Qar necə gözəldir. Elə sakit, təmizdir ki□ona baxanda hər şeyi unudursan.

XANIM KEYSUEL: (Ehtirasla) Mən isə unuda bilmirəm!

KRİSTOFER: Sizə nə oldu?

XANIM KEYSUEL: Heç, gözümün qabağına gəldi.

KRİSTOFER: Nə? (Pəncərənin altında oturur)

XANIM KEYSUEL: (Kristoferdən gözünü çəkməyərək) Yataق otağında buzlamış küp, donmuş, qan sızan əllər, yeganə nazik cırıq-cındır yorğan və körpə uşaq, soyuقدan və qorxudan tir-tir əsən uşaq.

KRİSTOFER: Tüklərim biz-biz oldu! Bu nədir, romandı?

XANIM KEYSUEL: Bəs bilmirdiniz ki, mən yazıçıyam?

KRİSTOFER: Doğrudan?

XANIM KEYSUEL: Əfsus ki, yox (O stolun üstündəki jurnalı götürüb, açır və üzünü gizlədir)

(Kristofer əvvəlcə şübhəli-şübhəli ona baxır, sonra radionu var güclə səsləndirir və qonaq otağına keçir. Telefon zəngi. Mollı əski əlində qaça-qaça pilləkəni düşür, dəstəyi götürür.)

MOLLİ: Monksuel Menor pansionu□(Radionu keçirir) Cənab Relston məşğuldur. Danışan xanım Relstondur. Berkşir polis idarəsindəndir?.. İnspektor Hoqben?.. Yox, yox, inspektor, qorxuram o, bura heç cür çata bilməsin. Hər yan qardır□ Bəli□Yaxşı□Axı, nə baş verib?.. Pis eşidilir□ Eşitmirəm□Allo□ allo□ (Dəstəyi asır)

(Cayls bayırdan daxil olur, əynindəki paltonu dəhlizdə asır.)

CAYLS: (Molliyə) Xəbərin yoxdur, o biri bel harada ola bilər.

MOLLİ: Cayls, bu saat polis idarəsindən zəng vurmuşdular.

(Xanım Keysuel durub, pilləkənlə qalxır)

Onlar bura serjant göndəriblər.

CAYLS: O bura heç cür çata bilməyəcək.

MOLLİ: Mən də elə dedim. Ancaq onlar arxayındırlar ki, o çatacaq.

CAYLS: Görəsən nə hadisə baş verib?

MOLLİ: Elə mən də onu soruşdum. İnspektor Hoqben isə başa salmaq əvəzinə xəbərdar etdi ki, hamımız serjant nə idi onun adı□serjant Trotterin əmrlərinə sözsüz əməl edək.

CAYLS: Maraqlıdır. Görəsən, biz nə günah işlətmişik? (Buxariya odun atır.) Bəlkə pansion saxlamaq qaydalarının birini pozmuşuq?

MOLLİ: Ay canım, axı, nəyimizə gerek idi bu pansion məsələsi? Hələ üstəlik yollar bağlanıb, camaat hirslı-hirslı gəzir, bir-iki gündən sonra yeməyə heç nə qalmayacaq.

CAYLS: Di yaxşı, əzizim, qanını qaraltma. Hələlik hər şey qaydasındadır. Kömürü vedrələrə doldurmuşam, odun qalamışam, toyuq-cücəyə dən vermişəm, indi də gedib suyu da qaynadaram (Bir-iki addım atır, sonra dayanır.) Amma, görünür, ciddi hadisə baş verib, yoxsa bu tufanda bura serjant göndərməzdilər. Demək, başqa çarələri olmayıb.

(Cayls və Mollı həyəcan dolu baxışlarla bir-birinin üzünə baxırlar. Kitabxanadan Xanım Boyl gəlir.)

XANIM BOYL: Nə yaxşı ki, buradasınız, cənab Relston. Xəbəriniz var kitabxanadakı batareya bumbuz buzlayıb?

CAYLS: Bağışlayın, xanım Boyl, ancaq kömürə qənaət etməliyik, həm də

XANIM BOYL: Mən həftədə yeddi gineya, eşidirsinizmi, yeddi gineya ondan ötrü vermərəm ki, burada soyuqdan titrəyim!

CAYLS: Bu saat kömür əlavə edərim. (Gedir.)

XANIM BOYL: (Molliyə) Xanım Relston, özümə borc bilib nəzərinizə çatdırmalıyam ki, sizin pansionunuzda məskən salan cavan oğlan özünü həddindən artıq qəribə aparır. Onun o hərəkətləri, qalstukları Heç saçlarını darayır, görəsən? Sizin yerinizdə mən lazımı məlumatlar yığardım. Onun haqqında nə bilirsiniz?

MOLLİ: Elə siz barədə bildiyimi - hər həftəbaşı ikiniz də mənə yeddi gineya verirsiniz. (Siqaret çəkir) Mənə lazım olan məlumat ancaq budur, elə deyilmi? Qalan heç nəyin mənə dəxli yoxdur - istər qonaq xoşum gəlsin ya (İkimənəli) gəlməsin.

XANIM BOYL: Siz gəncsiniz, hələ təcrübəsizsiniz. Həyatı sizdən yaxşı bilən adamın məsləhətini həvəslə qəbul etməlisiniz. Məsələn, götürək o təzə gələn əcnəbini.

MOLLİ: Nədir ki?

XANIM BOYL: Axı, siz onun gəlməyini gözləmərdiniz?

MOLLİ: Allah qonağını qovmaq olmaz, xanım Boyl. Həm də ki, bu, qeyri-qanunidir. Siz ki, bunu hamıdan yaxşı bilməlisiniz.

XANIM BOYL: Niyə ki?

MOLLİ: Ona görə ki, siz hakim olmusunuz, xanım Boyl.

XANIM BOYL: Mən təkcə onu dedim ki, sizin Paraviçini məndə şübhə doğurur. Biz bilmirik onun əsl adıdır ya qondarma

(Paraviçini səssiz-səmirsiz pilləkənlə düşür.)

PARAVİÇİNİ: Ehtiyatlı olun, xanım. (Xanım Boyl səksənir.) Məsəl var, şeytanın adını çək, qulağını bur. Ha-ha-ha!

XANIM BOYL: Mən sizin gəlməyinizi eşitmədim.

PARAVİÇİNİ: Çünki mən barmaqlarımın ucunda gəldim. Bax, bu cür. (Göstərir) İstəsəm, heç kəs gəlişimi eşitməz. Bu fakt sizi maraqlandırmalıdır. (Buxariya yaxınlaşıb maşayla kömürü qarışdırır.)

(Sağ tərəfdən Mayor Metkaf gəlir.)

MAYOR METKAF: (Bir qədər sıxılır) Xanım Relston, bilmirsiniz, əriniz haradadır? Məncə, su boruları buzlayıb.

MOLLİ: Aman allah! Bu gün bizimki gətirir! Bir yandan polis, o biri yandan su boruları.

(Paraviçinin əlindəki maşa gurultuyla yerdə düşdü. Mayor Metkaf elə bil yerindəcə donub qalır.)

XANIM BOYL: Polis?

MAYOR METKAF: (Ucadan, elə bil qulaqlarına inanmır) Polis, dediniz?

MOLLİ: İndicə zəng vurmuşdular. Dedilər ki, pansionumuza serjant göndəriblər. Amma inanmıram o bura çata bilsin.

(Cayls səbətdə odun gətirir)

CAYLS: Çox zay kömür çıxdı, odu elə qiymətindəymiş Nədir, nolub?

MAYOR METKAF: Eşitdiyimə görə, bura polis nəfəri gəlir. Xeyr ola?

CAYLS: Narahat olmayın, bu çovğunda heç kəs bura yol tapa bilməz. Yolların hamısını qar örtüb. (Buxariya yaxınlaşır.) Bağışlayın, cənab Paraviçini.

(Paraviçini çəkilib, Cayls əyilib odunları bir-bir buxarının qabağına düzür. Bu an pəncərə üç dəfə döyülür və serjant Trotter bayır tərəfdən üzünü pəncərəyə yaxınlaşdırır. Molli çığırır və əliylə pəncərəyə göstərir. Cayls atılıb, pəncərəni taybatay açır. Serjant Trotter xizək üstə dayanıb. Bu, gözə çarpan qeyri-adi əlaməti olmayan, üzügülər cavan oğlandır.)

TROTTER: Cənab Relston?

CAYLS: Bəli.

TROTTER: Berkşir polis idarəsinin serjantı Trotter. Xizəklərimi hara qoysam yaxşıdır?

CAYLS: (Sağ tərəfə işarə edir.) Ora, bayır qarısına gedin, sizi qarşılıyaram.

TROTTER: Minnətdaram, ser.

(Cayls pəncərəni açıq qoyub dəhlizə keçir.)

PARAVİÇİNİ: (Molliyə yaxınlaşb pıçılıtlı ilə) Öz aramızdı xanım Relston, nəyə görə polis çağırtdırmısınız?

MOLLİ: Mən heç kimi çağırtdırmamışam. (Pəncərəni örtür)

(Sol tərəfdəki qonaq otağından Kristofer gəlir.)

KRİSTOFER: Kim idi xizəklə pəncərənin qabağından keçən?

XANIM BOYL: Polis! Təsəvvür edirsiniz? Polis nəfəri xizək üstə!

(Cayls və Trotter dəhlizdən otağa daxil olurlar. Trotter xizəkləri əlində tutub.)

CAYLS: E-e□ tanış olun - serjant Trotter.

TROTTER: Hər vaxtınız xeyir.

XANIM BOYL: Siz doğrudan serjantsınız? Məncə bununçun hələ çox cavansınız.

TROTTER: Yaşımdan cavan görünürəm, xanım.

CAYLS: Gəlin xizəkləri evin arxasındakı pilləkənin altına qoyaq.

(Cayls və Trotter sağ arkadan çıxırlar.)

MAYOR METKAF: Bağışlayın, xanım Relston, telefonunuzdan istifadə edə bilərəm?

MOLLİ: Əlbəttə, mayor.

(Mayor Metkaf telefona yaxınlaşb, dəstəyi götürür və nömrəni yığır.)

KRİSTOFER: Pis oğlana oxşamır, hə? Mən elə əvvəllər də inanmışam ki, polis işçiləri xeyirxahdırlar.

XANIM BOYL: Kütbeyinin biridir. Sifətində yazılıb.

MAYOR METKAF: (Dəstəyə) Allo!.. Allo!.. (Molliyə) Xanım Pelston, telefonunuz işləmir.

MOLLİ: Yarım saat bundan əvvəl işləyirdi.

MAYOR METKAF: Görünür, telefon xətti qarın ağırlığına dözməyib, qırılıb.

KRİSTOFER: (Dəli kimi qaqqıldayır) Deməli, biz indi bütün dünyadan ayrı düşmüşük. Məzəlidir, deyilmi?

MAYOR METKAF: Burada məzəli heç bir şey görmürəm.

XANIM BOYL: Mən də.

KRİSTOFER: Sonra başa düşərsiz. Ts-s, casus gəlir.

(Trotter, arxasınca da Cayls qayıdırlar.)

TROTTER: (Yazı kitabçasını çıxarır.) İndisə işə başlayaq, xanım Relston. (Molliyə) Xanım Relston sizsiz?

CAYLS: Əgər bizim ikimizlə söhbət eləmək istəyirsinizsə, onda kitabxanaya keçək yaxşıdır.

TROTTER: Xeyir, ser. Hamı bir yerdə olsa vaxta xeyli qənaət edərik. Olar burda əyləşim? (Yemək stolunun sağ tərəfinə keçir)

PARAVİÇİNİ: Buyurun, buyurun. (Ayağa qalxıb, Trotterin yanından keçir və stolun sol tərəfində əyləşir.)

TROTTER: Çox sağ olun. (Özünü hakim sayacağı aparır.)

MOLLİ: Di tez olun deyın bizi nədə təqsirləndirirsiniz?

TROTTER: Təqsirləndirirəm? Oh, siz nə danışırsınız? Əksinə, məni sizi müdafiə etməyə göndəriblər.

MOLLİ: Müdafiə etməyə?

TROTTER: Dünən ayın on beşində Kalver küçəsi 24-də axşamçağı xanım Layon adlı qadın öldürülmüşdür. Yəqin bu barədə radiodan ya da qəzetlərdən xəbəriniz var?

- MOLLİ: Elədir ki, var. Radio ilə xəbər verdilər ki, bir qadını boğublar.
- TROTTER: Tamamilə doğrudur, xanım. (Caylsa) Mən birinci növbədə bilmək istəyirdim sizin aranızda həmin xanım Layonu tanıyan varmı?
- CAYLS: Birinci dəfədir adını eşidirəm.
- MOLLİ: Mən də tanımıram.
- TROTTER: Bu, onun əsl фамиliyası deyil. Barmaqların izləri polis kartotekasında yoxlayıb ayırd eləyə bildik ki, əsl adı Mouris Stenningdir. Əvvəllər o, əri Con Stenninglə buranın yaxınlığında yerləşən Lonqric fermasının sahibi olub.
- CAYLS: Lonqric ferması! O uşaqları nəzərdə tutursuz?
- TROTTER: Bəli, Lonqric ferması faciəsi.
(Xanım Keysuel pillələri enir.)
- XANIM KEYSUELL: Üç uşaq□
(Hamı üzünü ona çevirir.)
- TROTTER: Tamamilə doğrudur, xanım. İki qardaş, bir bacı. Ata-anasını itirdikləri vaxtdan həmin uşaqlara Stenninglər ailəsini qəyyum təyin etmişdilər. Stenninglər uşaqlara bir zülm eləyirdilər ki, çox keçməmiş qardaşların biri ölür. Bu hadisə aləmə yayılıb böyük əks-sədaya səbəb olmuşdur. Bu barədə mətbuatda da çoxlu çıxışlar var idi.
- MOLLİ: (Bərk həyəcan içində) Elədir. Dəhşətli əhvalatdır.
- TROTTER: Stenningləri həbs cəzasına məhkum etmişdilər. Kişi həbsxanada dünyasını dəyişir. Arvadı isə cəza müddəti qurtarandan sonra azad olmuşdur. Dünən isə, dediyim kimi, onun meyidi Kalver küçəsindəki 24 nömrəli evində tapılmışdır.
- MOLLİ: Onu kim öldürüb?
- TROTTER: Mən özüm də bunu bilmək istərdim, xanım. Cinayət törənən yerdə tapılmış yazı kitabçasında iki ünvan var idi. Biri, Kalver küçəsi 24-dür, o biri isə (Pauza) Monksuel Menor pansionu.
- CAYLS: Necə?
- TROTTER: Bəli, bəli, ser. Buna görə inspektor Hoqben bu xəbəri alan kimi məni bura göndərməyi zəruri bilib. Mən hökmən ayırd etməliyəm ki, bu evin sahiblərindən ya sakinlərindən Lonqric fermasındakı əhvalatla kimin əlaqəsi var.
- CAYLS: Bizim nə əlaqəmiz ola bilər ki? Yəqin, təsadüfdür.
- TROTTER: İnspektor Hoqben isə, ser, əmindir ki, bu, adi təsadüf deyil. Hava korlanmasaydı özü bura gələrdi, ancaq mənim yaxşı xizək sürməyimi bilərək, məni göndərdi. Onun əmrinə görə mən əvvəlcə pansionda olanlar barədə məlumat toplayıb, telefonla ona çatdırmalıyam, həm də hər ehtimala qarşı sizi təhlükədən qorumalıyam.
- CAYLS: Təhlükədən? Yoxsa o qorxur ki, burada adam öldürə bilərlər?
- TROTTER: Xanımları qorxutmaq arzusunda deyiləm, lakin hər şey ola bilər.
- CAYLS: Heç nə başa düşürəm! Kimi öldürəcəklər, axı?
- TROTTER: Mən bunu bilməkçün bura gəlmişəm.
- CAYLS: Dəlixanadır!
- XANIM BOYL: Onların ağı çayıb!
- XANIM KEYSUELL: Məncə, məsələni bir balaca şişirdiblər.
- KRİSTOFER: Çox maraqlıdır!
- MOLLİ: Serjant, yəqin ki, sözlünüzün ardı var?
- TROTTER: Elədir, xanım Relston. Həmin iki ünvanların altında yazılmışdır: "Üç kor siçan." Meyidin üstündə tapılan kağız parçasında isə - "Birinci siçan" yazılmışdı. Səhv etmərsə, belə bir uşaq mahnısı da var. (Oxuyur) Üç kor siçan□
- MOLLİ: (Oxuyur) Üç kor siçan
Pişikdən qaçır,
Ancaq üçü də□ tələyə düşür!
Aman Allah, bu nə dəhşətdir!
- CAYLS: Üç uşaq idilər, sonra biri öldü□
- TROTTER: Bəli, özü də oğlan uşağı, on bir yaşında.

CAYLS: Bəs obirilərin aqibəti nə oldu?

TROTTER: Qızı kimsə qızlığa götürdü. Ünvanı hələlik bizə məlum deyil. Böyüyü isə indi təxminən iyirmi iki yaşında olmalıdır. O, orduda hərbi xidməti bitirməmiş, qaçıb və o vaxtdan ondan xəbər-ətər yoxdur. Hərbi həkimi əməndir ki, o, əsl şizofrenikdir. (Aydınlaşdırır) Yəni, başına hava gəlib.

MOLLİ: Deməli, qətlə onu şübhələnilər?

TROTTER: Elədir ki, var.

MOLLİ: Və qorxurlar ki, o bura gəlib kimsə öldürsün - axı, nəyə görə?

TROTTER: Mən də elə bunu aydınlaşdırmaq istəyirəm. İnspektorun fikrincə, qatilin bura ilə münasibəti olmalıdır. (Caylsa) Ser, demək, siz təkid edirsiniz ki, Lonqric fermasında əhvalatla əlaqəniz yoxdur?

CAYLS: Xeyr, olmayıb.

TROTTER: (Molliyə) Sizin də həmçinin, xanım?

MOLLİ: (Sıxılır) Mən bəli, bəli yəni mən heç nə bilmirəm.

TROTTER: Qulluqçularınız necə?

(Xanım Boyl əllini yelləyir.)

MOLLİ: Biz qulluqçu saxlamırıq. (Ayağa qalxır.) Bağışlayın, serjant, mən mətbəxə getməliyəm.

TROTTER: Buyurun, buyurun, xanım Relston.

(Molli gedir. Cayls onun ardınca addımlayır, lakin Trotterin sözləri onu saxlayır.)

İndisə adlarınızı bilmək istədim.

XANIM BOYL: Mən heç nə başa düşmürəm! Dünən axşam bura çatmışıq. Bu evlə nə əlaqəmiz ola bilər?

TROTTER: Lakin siz bura gəlməyinizi əvvəlcədən bilirdiniz, çünki otaq sifarişi vermişdiniz.

XANIM BOYL: Bu cənabdan başqa. (Paraviçiniyə baxır.)

PARAVİÇİNİ: Paraviçini. (Baş əyir) Maşınım qarda batıb.

TROTTER: Aydındır. Ancaq mən bir də təkrar edirəm: Lonqric fermasındakı hadisələrlə kimin əlaqəsi var?

(Dərin sükut.)

Nahaq yerə susursunuz. Birinizi ölüm gözləyir. Mən bilməliyim kimi.

(Sükut davam edir.)

Yaxşı, onda bir-bir soruşacağam. (Paraviçiniyə) Elə sizdən başlayaq, halbuki bura təsadüfən gəlib çıxmısınız, cənab Parı

PARAVİÇİNİ: Para, Paraviçini. Əfsuslar olsun, əzizim inspektor, mən xarici vətəndaşam. Burada uzaq keçmişdə baş verən hadisələrin mənə nə istisi var, nə də ki, soyuğu.

TROTTER: (Ayağa qalxır, Xanım Boyla yaxınlaşır) Siz, xanım?..

XANIM BOYL: Xanım Boyl. Başa düşmürəm bu biabırılıqdır. O hadisələrin mənə qətiyyəən dəxli yoxdur, başa düşdünüz?

(Mayor Metkaf onu diqqətlə süzür.)

TROTTER: (Xanım Keysuelə yaxınlaşır:) Siz, xanım...

XANIM KEYSUEL: (Aramla) Xanım Keysuel. Lesli Keysuel. Ömrümdə Lonqric ferması barədə eşitməmişəm, heç nə də bilmirəm.

TROTTER: (Mayor Metkafa) Bəs siz, ser?

MAYOR METKAF: Mayor Metkaf. Vaxtilə bu barədə qəzetlərdən oxumuşdum. Şəxsən mənə heç bir əlaqəm yoxdur.

TROTTER: (Kristoferə) Siz necə?

KRİSTOFER: Mənim adım Kristofer Rendir. Onda mən bap-balaca uşaq idim. Bu barədə heç nə bilmirəm.

TROTTER: (Yenidən əyləşir) Beləliklə, əlavə etməyə sözlünüz yoxdur, eləmi?

(Sükut)

Neynək, əgər sizin birinizi öldürsələr, təqsir ancaq onun özündə olacaq. Cənab Relston, mən evə bayır tərəfdən baxmaq istədim.

(Trotter Cayls ilə birlikdə otaqdan çıxırlar.)

KRİSTOFER: Məzəli oğlana oxşayır. Həmişə polis işçilərinə pərəstiş etmişəm. O qədər sərt,

soyuqqanlıdırlar. Amma əcəb işə düşmüşük. Tüklərim lap biz-biz olur. "Üç kor siçan□"
(Mahnını oxumağa ya da fitləməyə başlayır.)

XANIM BOYL: Cənab Ren!

KRİSTOFER: Xoşunuza gəlmir? Bu ki, mahnı deyil, imzadır. Qatilin imzası.

XANIM BOYL: Hamısı boş sözdür. Onun bir kəlməsinə də inanmıram.

KRİSTOFER: (Ona arxadan yaxınlaşır) Tərpənməyin, xanım Boyl, mən bu saat sizə inandıraram□
(Əllərini xanım Boylun boynuna qoyur.)

XANIM BOYL: Zarafatı boşlayın. (Ayağa qalxır)

MAYOR METKAF: Qurtarın, Kristofer. Yaxşı zarafat deyil. Əslinə qalsa, bunu heç zarafat da adlandırmaq olmaz.

KRİSTOFER: Niyə ki? Mən buna "dəlisov" zarafat deyərdim. (Hamını bir-bir süzüb, birdən uğunub gedir.) Kaş indi sifətlərinizi görəydiniz. (Gedir)

XANIM BOYL: Uf, nə kobud, tərbiyyəsiz oğlandır!
(Molli gəlir.)

MOLLİ: Caylısı görməmişiz?

XANIM KEYSUEL: Bizim polismeni binayla tanış edir.

XANIM BOYL: Dostunuz arxitektör özünü olduqca qəribə aparır.

MAYOR METKAF: Müasir gənclərin hamısı əsəbidir. Bəlkə yaşa dolduqca sanballaşdılar.

XANIM BOYL: Əsəbi? Biz əsəbləşməkdənsə, onlar niyə əsəbi olur?

MAYOR METKAF: Doğru deyirsiniz, ələlxüsus ki, şəxsən sizin əsəbləşməyinizə səbəb də var.

XANIM BOYL: Nə demək istəyirsiniz?

MAYOR METKAF: Səhv etmərsən, neçə il bundan əvvəl siz bu yerlərdə hakim işləmişiniz. Yəni, o biçərə uşaqları Lonqric fermasına göndərən siz olmusunuz.

XANIM BOYL: Başa düşürəm, mayor, günahım nədir? Ferma sahibləri mərifətli adamlara oxşayırdılar, kaş özünüz eşidəydiniz uşaqlardan ötrü necə yalvar-yaxar edirdilər. Biz neyçün etiraz eləməliydik? Axı, uşaqlara təmiz hava lazım idi, faydalı yemək□

MAYOR METKAF: Təpiklər, qarazlar, yumruqlar, birdə zalım tərbiyyəçilər lazım idi.

XANIM BOYL: Haradan biləydim ki, zalımdırlar. Özlərini elə fağır aparırdılar.

MOLLİ: Deməli, mən düz bilmişəm□ (Xanım Boylu süzür) Bu, sizsiniz□

XANIM BOYL: İnsan əlindən gələni eləyir ki, öz vətəndaşlıq borcunu yerinə yetirsin, əvəzində isə ona təhqirlər yağdırırlar.

(Paraviçini qəh-qəhəylə gülür.)

PARAVİÇİNİ: Bağışlayın, amma çox gülməli çıxdı□ Mənə ləzzət eləyir, vallah.

(Paraviçini gülə-gülə otaqdan çıxır.)

XANIM BOYL: Əvvəldən ondan gözümlə su içmədi!

XANIM KEYSUELL: Haradan gəlib çıxıb? (Qutudan siqaret çıxarır.)

MOLLİ: Bilmirəm.

XANIM KEYSUEL: Alverçiyə oxşayır. Üzünə pudra çəkir, utanmır yaşından. (Siqaret çəkir)

MOLLİ: Özünü cavanlığa vurur.

MAYOR METKAF: Gedim odun gətirim. Lazım olar.(Gedir)

MOLLİ: Hələ saat dördüdür, amma hava necə tez qaralıb. (Buxarının üzərindəki branı yandırır.) Bu cür yaxşıdı.

(Pauza. Xanım Boyl narahat-narahat əvvəlcə Molliyə, sonra Xanım Keysuelə baxır; onlar gözlərini ondan çəkmirlər.)

XANIM BOYL: (Öz yazı ləvazimatını yığır) Görəsən, qələmimi harada qoymuşam?

(Xanım Boyl kitabxanaya keçir. Qonaq otağından fortepianonun səsi eşidilir: kimsə bir barmağı ilə "Üç kor siçan" havasını yığmağa çalışır.)

MOLLİ: (Pəncərəyə yaxınlaşıb pərdəni örtür) Nə sarsaq mahnıdır!

XANIM KEYSUEL: Xoşunuza gəlmir? Bəlkə ağır uşaqlığınızı xatırladı?

MOLLİ: Xeyr, mənim uşaqlığım firavan keçib.

XANIM KEYSUEL: Bəxtəvər.

MOLLİ: Deyirlər, guya uşaqlıq insan ömrünün ən vacib dövrüdür.

XANIM KEYSUEL: Bunu kim deyir?

MOLLİ: Psixoanalitiklər.

XANIM KEYSUEL: Boş sözdür. İnsan ömrü onun öz məhsuludur. Keçmiş yada salmağa nə fayda? Necə deyirlər, irəli gedən geri dönməz.

MOLLİ: Bəlkə də siz haqlısınız (Ah çəkir) Amma elə hadisələr olur ki, adam yadından çıxara bilmir.

(Cayls və Trotter pilləkənlə düşürlər.)

TROTTER: Yuxarıda hər şey qaydasındadır.

(Xanım Keysuel yemək otağına keçib qapını açıq qoyur. Molli otaqda yır-yığış eləməyə başlayır.

Trotter sol tərəfdəki qarıya tərəf keçir, onu açır.)

Bura nədir? Qonaq otağı?

(Fortepianonun səsi indi aydın eşidilir. Trotter kitabxana otağına keçir, qapını arxasınca örtür sonra yenidən qaydır.)

XANIM BOYL: (Kitabxanadan) Zəhmət olmasa qapını örtün. Yaman yel çəkir.

TROTTER: Üzr istəyirəm, xanım, otağı yoxlamalıydım.

(Qapın örtür, pilləkənlə qalxır.)

CAYLS: (Molliyə yaxınlaşır) Molli, bu nə işdir?..

(Trotter pilləkənlə düşür.)

TROTTER: Uf, evinizə, nəhayət, bələd oldum, hər küncünü yoxladım, şübhəli heç nə yoxdur. İndi inspektor Hoqbenə məlumat verə bilərəm ki (Telefona yaxınlaşır)

MOLLİ: Telefonumuz xarab olub.

TROTTER: (Cəld Molliyə tərəf dönür) Necə? (Dəstəyi götürür) Nə vaxtdan?

MOLLİ: Mayor Metkaf sizin gəlişinizdən sonra harasa zəng vurmaq istəyirdi, vura bilmədi.

TROTTER: Axı, ondan qabaq işləyirdi. İnspektor Hoqben özü bura zəng vurmuşdu.

MOLLİ: Yəqin, telefon xətti qarın ağırlığına davam gətirməyib qırılıb.

TROTTER: Ya da onu kimsə qəsdən qırıb. (Dəstəyi yerinə qoyur, üzünü otaqdakilərə çevirir)

CAYLS: Bunu kim eləyə bilər?

TROTTER: Cənab Relston, pansionunuzdakı adamlar barədə nə bilirsiniz?

CAYLS: Mən biz əslinə qalsa heç nə.

MOLLİ: Onsuzda yolların hamısı bağlıdır. Tutaq ki, siz dediyiniz şizofrenik burada bir-iki nəfəri ya da hamımızı öldürmək istəyir. Nə olsun? Qar əriməyəncə heç kəs bura ayaq basa bilməyəcək.

TROTTER: Əlbəttə, əgər o, artıq burada deyilsə.

CAYLS: Burada?

TROTTER: Neyçün də olmasın? Qonaqlarınızın hamısı dünən axşam, yəni xanım Steningin qətlindən bir neçə saat sonra gəlib. Bura çatmağa kifayət qədər vaxtları var idi.

CAYLS: Axı, cənab Paraviçinidən savayı, hamı bir neçə gün əvvəl otaq sifariş vermişdi.

TROTTER: Qətlər qabaqcadan planlaşdırılır.

CAYLS: Qətlər niyə? Hələlik bir qətl baş verib, o da Londonda, Kalver küçəsində. Siz niyə təkid edirsiniz ki, burada da qətl olacaq?

TROTTER: Olacağına əmin deyiləm, ona görə ki, onun qarşısını ala biləcəyimə ümidvaram. Ancaq qəsdin baş verəcəyinə əsla şübhə etmirəm.

CAYLS: Qulaqlarıma inana bilmirəm. Elə bil nağıldır.

TROTTER: Nağıl deyil, real vəziyyətdir.

MOLLİ: Qatilin zahiri görkəmindən sizə nə məlumdur?

TROTTER: Ortaboydur, görkəmində qeyri-adi cizgi yoxdur. Tünd rəngli paltosu var, başında fetrdən tikilmiş şlyapa, üzünə isə şərflə örtülü idi. Mələhətli səsi var.

(PAUZA.)

Dəhlizdə üç tünd palto asılıb. Biri sizindir, cənab Relston (Üç dənə fetrdən tikilmiş şlyapa)

MOLLİ: Heç cür inanmağım gəlmir.

TROTTER: Məni telefon məsələsi narahat edir. Əgər onu kimsə kəsib (Telefona yaxınlaşıb, əyilib,

xətti yoxlayır.)

MOLLİ: Gedim tərəvəzlə məşğul olum. (Gedir mətbəxə)

(Cayls kreslodan Mollinin əlcəyini götürür, fikirli-fikirli əlində oynadır. Əlcəyin içindən London avtobusu biletini çıxarır, Mollinin arxasınca baxır, sonra baxışını yenə biletə çevirir.)

CAYLS: (öz=özünə) Londona avtobus bileti?

TROTTER: İkinci aparatınız var?

(Cayls qaş-qabaqlı avtobus biletindən gözünü çəkmir.)

CAYLS: (Qısa pauzadan sonra) Bağışlayın, siz nəsə dediniz?

TROTTER: Bəli, cənab Relston. Mən soruşdum ki, sizdə ikinci aparat varmı?

CAYLS: Var. Yuxarıda, bizim yataq otağımızdadır.

TROTTER: Görün, oradan zəng vura bilərsiz?

(Cayls key kimi arvadının əlcəyi və avtobus bileti əlində, pilləkənə tərəf irəliləyir. Trotter diqqətlə telefon xəttini yoxlayır, pərdələri aralayır, pəncərəni açır, bayıra boylanır baxsın ki, telefon xətti hara uzanır. Sonra sağ arkaya tərəf yollanır, dəhlizə keçir, fənəri götürüb otağa qayıdır. Pəncərəyə yaxınlaşıb, bayıra hoppanır, əyilir, nəsə axtarır, sonra gözdən itir. Otaq alaqranlıqdır. Xanım Boyl soyuqdan üşüyərək kitabxana otağından çıxır və açıq pəncərəni görür.)

XANIM BOYL: (Pəncərəyə yaxınlaşır) Görəsən, hansı ağıllı bunu açıq qoyub? (Pəncərəni bağlayır, pərdəni örtür, buxarıya yaxınlaşıb sobaya bir-iki odun atır. Radionu yandırır. Musiqi sədalari eşidilir.

Xanım Boyl narazılıqla radionu başqa verilişə çevirir.)

RADİONUN SƏSİ: □qorxu mexanizmi adlandırdığım anlayışı başa düşməkçün qorxunun bilavasitə insan şuuruna təsirini öyrənmək lazımdır. Məsələn, təsəvvür eləyin ki, otaqda tək-tənhasınız. Axşamçağıdır. Sizin arxanızdakı qapı asta-asta açılır□

(Sağ tərəfdəki qapı aralanır. Kimsə "Üç kor siçan" mahnısını fitləyir. Xanım Boyl səksənib, arxaya dönür.)

XANIM BOYL: (Köksünü ötürərək) Üf, bu sizsiniz? Fərli veriliş tuta bilmirəm. (Radioqəbulediciyə dönür və musiqi verilişini tutur. Qapıdan əl görsənir. Həmin əl işıqsöndürənə tərəf uzanır. Işıqlar sönür.) Siz neyləyirsiniz? Işıqı neyçün söndürdünüz?

(Radio birdən var güclə səslənir. Musiqi sədalari ilə bərabər xırıltı, tappılı və s. səslər eşidilir.

Mollie daxil olur.)

MOLLİ: Bura niyə qaranlıqdır? Bu, nə səs-kuydur?

(Mollie işığı yandırır və radioqəbulediciyə yaxınlaşır ki, səsini alsın. Yerdə sərilmiş Xanım Boylu görüb çığırır.)

İKİNCİ HİSSƏ

(Həmin məkan. Üstündən on dəqiqə keçib. Xanım Boylun meyidi götürülüb, otaqdakı tör-töküntü yığıdırılıb. Trotter yemək stolun arxasında oturub, qalanları isə orada-burada əyləşib.)

TROTTER: Xahiş edirəm, xanım Relston, fikrinizi cəmləyin, yadınıza salın, toplayın fikrinizi□

MOLLİ: (Əzabla) Bacarmıram. Başım elə bil qazandır.

TROTTER: Sizin gəlişinizdən beş-on saniyə əvvəl xanım Boylu boğmuşdular. Siz mətbəxdən gəlirdiniz. Əminsiniz ki, heç kəsi görməmişiniz və heç nə eşitməmişiniz?

MOLLİ: Heç kəsi□ Radionun səsi idi təkə□Mən maraqlandım görəsən, kim ona bu qədər səs verib. Onsuzda onun səsindən heç nə eşidə bilməzdim.

TROTTER: Aydın məsələdir ki, canı, (mənaıyla)- kişi ya qadın qəsdən belə etmişdi. Qatil oradan (Sol tərəfə göstərir) gəlibsə sizin addımlarınızı eşidib ya pilləkənlə qalxa bilərdi, ya da yemək otağında gizlənərdi□

MOLLİ: Mənə elə gəlir□ancaq tam əmin deyiləm□mətbəxdən çıxanda qapı cırıltısını eşitdim.

TROTTER: Hansı qapının?

MOLLİ: Bilmirəm.

- TROTTER: Yaxşı-yaxşı fikirləşin, xanım Relston, toplayın özünüzü, yadınıza salın. Hansı tərəfdən eşitdiniz? Yuxarıdan? Aşağıdan? Sağdan? Soldan?
- MOLLİ: (Gözləri yaşla doludur) Dedim ki, bilmirəm. Heç eşitdiyimə də əmin deyiləm. (Otağın mərkəzindəki kreslodə əyləşir.)
- CAYLS: (Hirsi lənir) Bəsdir onu qorxutdunuz! Görmürsünüz məgər sorğu-sualçun halı yoxdur?
- TROTTER: (Sərt) Biz qatili üzə çıxarmaq üçün istintaq aparırıq, cənab Relston. Bu vaxtadan hamınız bu məsələyə saymazyanə yanaşırdınız, elə rəhmətlik xanım Boyl da. O, işimizin xeyrinə olan məlumatı məndən gizlədirdi. Siz də həmçinin. Nəticədə isə xanım Boyl öldürülmüşdür. Əgər biz qısa vaxt ərzində bu müşkül məsələni həll edə bilməsək, onda o biri qətlin törədilməsinə yol vermiş olarıq.
- CAYLS: O biri qətlin? Bu haradan ağılıza gəldi?
- TROTTER: Yadınızdan çıxartmayım: kor siçan üç dənə idi.
- CAYLS: Üçünə də ölüm? Axı, aralarında bir əlaqə olmalıdır ya yox? Bir də ki, neyçün o biri qətl də məhz burada baş verməlidir?
- TROTTER: Ona görə ki, tapdığımız yazı kitabçasında yalnız iki ünvan var idi. Kalver küçəsindəki iyirmi dörd nömrəli evdə ölümə yeganə namizəd var idi. Burada isə, Monksuel Menorda, seçməyə adam çoxdur. (Mənalı-mənalı hamını süzür.)
- XANIM KEYSUEL: Boş sözdür. Heç cür ola bilməz ki, Lonqric fermasıyla əlaqələri olan iki nəfərin ikisi də burada olsun. Bu boyda təsadüf qeyri-mümkündür!
- TROTTER: Niyə ki, xanım, həyatda hər şey mümkündür! (Ayağa qalxır.) İndi isə mən, xanım Boyl öldürülən zaman kimin harada olduğunu dəqiqləşdirməliyəm. Siz, xanım Relston, mətbəxdə tərəvəzlə məşğul idiniz. Mətbəxdən çıxıb dəhlizə keçdiniz, sonra da bu otağa. Radio gur səslə işləyirdi, lakin işıqlar söndürülmüşdü. Dəhliz də həmçinin qaranlıq idi. Siz işığı yandırıb xanım Boylu gördünüz və çıxırmağa başladınız.
- MOLLİ: Elədir. Özümü heç cür saxlaya bilmirdim. O ki, var çığırırdım, ta camaat özünü yetirənəcən.
- TROTTER: Camaat isə çox idi, özü də müxtəlif istiqamətdən və demək olar ki, eyni vaxtda yetişmişdi. (Bir müddət susur, sonra otağın ortasında dayanır.) Deməli belə. Mən telefon xəttini yoxlamaq üçün bu pəncərədən bayıra tullananda siz, cənab Relston, ikinci telefon aparatını yoxlamaqçun yuxarıya qalxdınız. Xanım Relston çığıranda siz harada idiniz?
- CAYLS: Elə orada, yataq otağımızda. İkinci telefon da işləmirdi. Mən pəncərədən bayıra boylandım ki, bəlkə qatili gördüm, ancaq gözüm heç nə ayırd edə bilmirdi. Pəncərəni örtəndə Mollinin səsini eşitdim və cəld bura qaçdım.
- TROTTER: Belə çıxır ki, adi hərəkətlərə xeyli vaxt sərf etmişiniz, cənab Relston.
- CAYLS: Xeyr, elə deyil.
- TROTTER: Mən hətta deyərdim ki, siz əməlli başlı yubanmışdız.
- CAYLS: Mən... mən... bir məsələ barədə ətraflı götür-qoy etməli idim.
- TROTTER: Aydınır. İndisə, cənab Ren gəlin sizi dinləyək.
- KRİSTOFER: Mən mətbəxə baş çəkdim, bəlkə xanım Relstona lazım oldum. Aşpazlıq dəlisi e-e-e həvəskarıyam. Sonra isə yuxarı öz yataq otağıma qalxdım.
- TROTTER: Nə məqsədlə?
- KRİSTOFER: Qəribədir, bununçun da məqsəd lazımdır? Bəzən adam istəyir tək qalsın.
- TROTTER: Siz tək qalmaq üçün otağınıza getmişdiniz?
- KRİSTOFER: Həm də saçımı daramaq istəyirdim.
- TROTTER: (Qaşqabağını yığıb Kristoferin qarışmış saçlarına baxır.) Saçınızı daramaq istəyirdiniz?
- KRİSTOFER: Müxtəsər: orada idim, vəssalam!
- TROTTER: Xanım Relstonun çığırmasını eşitmişdiniz?
- KRİSTOFER: Bəli.
- TROTTER: Eşidən kimi aşağı düşdünüz?
- KRİSTOFER: Bəli.
- TROTTER: Maraqlıdır, necə olub ki, pilləkəndə cənab Relstona rast gəlməmişiniz?
(Kristofer və Cayls bir-birinə baxırlar.)
- KRİSTOFER: Mən arxa pilləkənlə düşmüşdüm. Otağıma yaxın olduğu üçün.

TROTTER: Bəs otağınıza arxa pilləkənlə qalxmışdınız ya buradakı ilə?

KRİSTOFER: Arxa pilləkənlə. (Radionun qabağındakı stulda əyləşir.)

TROTTER: Aydındır. Cənab Paraviçini?

PARAVİÇİNİ: Mən ki, sizə demişdim. Mən orada (əli ilə sola göstərir.) Qonaq otağında piano çalırdım, inspektor.

TROTTER: Mən inspektor deyiləm, cənab Paraviçini, hələlik serjantam. Sizin çalmağınızı eşidən olub?

PARAVİÇİNİ: (Təbəssümlə) Çətin. Mən lap asta-asta çalırdım bir barmağımla.

MOLLİ: Siz "Üç kor siçan" mahnısını çalırdınız.

TROTTER: (Cəld) Doğrudan?

PARAVİÇİNİ: Elədir ki, var. Yadda qalan mahnıdır. E-e-e, necə deyərlər, dilə yatandır. (Hamıya) Eləmi?

MOLLİ: Çox axmaq mahnıdır!

PARAVİÇİNİ: Kimsə onu fitlə çalırdı.

TROTTER: Harada?

PARAVİÇİNİ: Qorxuram, səhv eləyəm.

TROTTER: Bəs fit çalan kim idi?

(Sükut)

Özünüzdən qoşmursunuz ki, cənab Paraviçini?

PARAVİÇİNİ: Siz nə danışırırsınız, inspektor - oh, bağışlayın, serjant.

TROTTER: Yaxşı, davam eləyin. Deməli, siz piano çalırdınız.

PARAVİÇİNİ: (Barmağını uzadır) Bir barmağımla - bax belə (Göstərir) Sonra radio bərkdən çalmağa başladı - lap bərkdən. Qulaqlarım zingildəyirdi. Sonra da birdən xanım Relstonun çığırtısını eşitdim.

TROTTER: (Barmaqlarını əyərək) Cənab Relston yuxarıda. Cənab Ren yuxarıda. Cənab Paraviçini qonaq otağında. Xanım Keysuel?

XANIM KEYSUEL: Mən kitabxanada məktub yazırdım.

TROTTER: Burada baş verənləri eşidirdiniz?

XANIM KEYSUEL: Xeyr, xanım Relstonun çığırtısından savayı heç nə eşitməmişəm.

TROTTER: Eşidəndə neylədiniz?

XANIM KEYSUEL: Bura gəldim.

TROTTER: O dəqiqə?

XANIM KEYSUEL: Mən bəli, o dəqiqə.

TROTTER: Siz deyirsiniz ki, xanım Relstonun səsini eşidəndə məktub yazırdınız.

XANIM KEYSUEL: Bəli, elədir ki, var.

TROTTER: Sonra stolun arxasından cəld qalxıb, bura tələsdiniz.

XANIM KEYSUEL: Bəli.

TROTTER: Axı, deyəsən, stolun üstündə yarımçıq qoyduğunuz məktub gözümə dəyməyib.

XANIM KEYSUEL: (Ayağa qalxır) Çünki onu özümlə götürmüşdüm. (Çantasını açıb, içindən məktubu çıxarır və Trotterə uzadır.)

TROTTER: (Məktuba öteri baxır, yiyəsinə qaytarır) "Əzizim Cessi" Hm Rəfiqənizdir ya qohumunuz?

XANIM KEYSUEL: Bax, bununsa sizə qətiyyəən dəxli yoxdur. (Üzünü yana çevirir)

TROTTER: Kim bilir. Amma nəzərinizə çatdırım ki, sizin hərəkətiniz təəccüb doğurur. Şəxsən mən, səs eşidən kimi bura qaçardım.

XANIM KEYSUEL: Doğrudan? Çox maraqlıdır!

TROTTER: Növbə sizindir, mayor. Siz aşağıda, zirzəmidə idiniz. Orada neyləyirdiniz?

MAYOR METKAF: (İltifatla) Əvvəlcə mən elə-belə evi gəzib-dolanırdım. Birdən mətbəxin böyründəki qapı gözümə dəydi. Qapını açıb gördüm ki, pillələr hara isə aşağı aparır, gözlərimə inanmadım və pilləkənlə aşağıya düşdüm. (Molliyə) Əla zirzəminiz var, xanım.

MOLLİ: Şadam ki, xoşunuza gəlib.

TROTTER: Xanım Relston qapı cırıltısını eşitmişdi. Zirzəmi qapısı bərk cırıldıdır. Ola bilsin ki, miss

Boylu öldürəndən sonra qatil xanım Relstonun addım səslərini eşidib zirzəmi qapısını açıb orada gizlənmək istəyibmiş.

MAYOR METKAF: Bəlkə də siz haqlısınız.

(Sükut)

KRİSTOFER: Zirzəmidə gərək barmaq izləri qalsın.

MAYOR METKAF: Şübhəsiz, mənim barmaq izlərimi orada tapacaqsınız. Amma sizə xatırladım ki, canilərin əksəriyyəti ehtiyat üçün əlcəklə işləyirlər.

TROTTER: Doğrudur. Amma canilərin hamısı gec-tez bir səhvə yol verirlər.

PARAVİÇİNİ: Siz doğrudan belə düşünürsüz, serjant?

CAYLS: (Trotterə) Bura baxın, mənə elə gəlir, biz boş yerə vaxt itiririk. Aramızda bir nəfər var ki□

TROTTER: Bağışlayın, cənab Relston, istintaqı mən aparıram.

CAYLS: Lap yaxşı, amma mən□(Qapıya yönəlir)

TROTTER: (Hökmlə) Cənab Relston!

(Cayls ayaq saxlayır.)

Çox sağ olun. (Hamıya:) Biz qatilin məqsədindən başqa onun imkanlarını da müəyyən etməliyik. Bu nöqtəyi-nəzərdən sizin hərənizin belə bir imkanı var idi.

(Oradan-buradan etiraz bildirən səslər eşidilir.)

Bədbəxtlik orasındadır ki, qətl törədilən zaman hamınız tək olmusunuz!

CAYLS: Bağışlayın, serjant, siz elə tərzdə bizimlə danışırırsınız ki, elə bil hamımızdan şübhələnmirsiniz. Axı, belə olmaz!

TROTTER: İstintaq zamanı hamı şübhə altındadır.

CAYLS: Siz bilirsiniz Kalver küçəsindəki qatil nə cür adamdır. Özünüz dediniz: o, fermadakı iki qardaşlardan biridir. Başına hava gəlib, özü də hal-hazırda gərək iyirmi iki yaş ola. Lənət şeytana, axı, bizim aramızda eləsi var! (Kristoferə işarə edir.)

KRİSTOFER: Yalandır, yalan! Siz həmişə mənə şər atmaq istəmişiniz! Məni qatillikdə taqsırlandırırırsınız! Mühasirəyə alıb tələyə salmaq istəyirsiniz!

MAYOR METKAF: (Mehribanlıqla) Sakit olun, cavan oğlan, özünüzü ələ alın. (Kristoferin çiyindənən bir-iki dəfə şappıldadır, sonra çubuğunu çıxarıb tütünlə doldurmağa başlayır.)

MOLLİ: (Kristoferə yaxınlaşır) Narahat olmayın, Kris. İnanın, burada heç kəs sizin pisliyinizi istəmir. (Trotterə) Ona deyin ki, bu işin ona dəxli yoxdur.

TROTTER: (Caylsa baxır, soyuq tərzdə) Biz sifarişlə mühakimə etmirik.

MOLLİ: (Trotterə) Ona deyin ki, onu həbs etməyəcəksiniz.

TROTTER: (Soyuq tərzdə) Həbs etməkçün mənə sübut lazımdır. Sübutum isə yoxdur. Hələlik yoxdur.

CAYLS: Sənin aqlın çasıb, Mollİ! (Trotterə) Elə sizinki də. Burada ancaq bir nəfər caninin zahiri əlamətlərinə uyğundur və o, hər ehtimala qarşı həbsə alınmalıdır.

MOLLİ: Dayan, Cayls, dayan. Serjant, mən istərdim□ Sizə nəsə deməliyəm.

TROTTER: Başa düşürəm, xanım Relston. (Başqalara:) Hamıdan rica edirəm yemək otağına keçəsinizlər.

(Caylsdan başqa hamı yemək otağına tərəf yönəlir.)

CAYLS: Mən burada qalacağam.

MOLLİ: Xeyr, Cayls, sən də get. Xahiş edirəm.

CAYLS: (Qeyzlə) Dedim ki, qalırım. Başa düşürəm sənə nə olub, Mollİ!

MOLLİ: Yalvarıram□

(Cayls hamının ardınca otaqdan çıxır, lakin qapını dalınca aralı qoyur. Mollİ qapıya yaxınlaşır, onu örtür.)

TROTTER: Eşidirəm sizi, xanım Relston. Nə deyəcəkdiniz mənə?

MOLLİ: Serjant, siz güman edirsiniz ki, o□o, aqlı çasmış qatil iki qardaşların böyüyüdür - ancaq buna əmin deyilsiniz?

TROTTER: Əslinə qalsa, bizə heç nə məlum deyil. Hələlik təkçə onu bilir ki, iki qadın öldürülüb: onlardan biri əriylə birlikdə uşaqları ac-yalavac saxlayırdı: o biri isə hakim olan zaman uşaqları fermada yaşamağa göndərmişdi. Polis idarəsi ilə əlaqəm yoxdur, telefon xətti kəsilib□

MOLLİ: Bəlkə, qar ağırlıq edib.

TROTTER: Xeyr, xanım Relston, xətti kimsə qəsdən kəsib. Evin lap astanasında. Mən tapdım yerini.

MOLLİ: (Dəhşətə gəlir) Aydındır.

TROTTER: Buyurun, əyləşin, xanım Relston.

(Molli divanda əyləşir.)

Görürsünüz, hamısı düz gəlir: ruhi xəstəliyi də, hərbi xidmətindən boyun qaçırmağı da, həkimin verdiyi diaqnoz da.

MOLLİ: Elə çıxır ki, Kristofer günahkar, amma mən buna inanmıram. İnana bilmirəm ki, Kristofer - canidir. Gərək başqa bir adam da ola.

TROTTER: Məsələn, kim?

MOLLİ: (Bir anlığa dodağını dişləyir) Məsələn □ o uşaqların valideynləri.

TROTTER: Anaları bərk içən idi. Uşaqları ondan alandan sonra çox keçmədi ki, öldü.

MOLLİ: Bəs ataları?

TROTTER: O, xaricdə hərbi xidmətdə idi.

MOLLİ: Bəs indi haradadır?

TROTTER: Onun barəsində məlumatımız yoxdur.

MOLLİ: Əgər oğul dəlidirsə, demək, atasının qanında nəşə var idi! Tutaq ki, atalarına xəbər çatıb ki, arvadı ölüb, oğlunun biri isə işgəncələrə tab gətirməyib həlak olur - necə bilirsiniz, o, başını itirib qisas hissini qapıla bilirdi?

TROTTER: Əlbəttə, xanım Relston, bu cür zənn etmək olar.

MOLLİ: Eləysə, onda qatil yaşlı adam olmalıdır, bəlkə də lap qocadır.(Pauza) Mən polis zəng vurduğunu deyəndə, mayor Metkaf yaman həyəcanlanmışdır. Dərhal üzü dəyişdi.

TROTTER: (Fikirli) Mayor Metkaf?

MOLLİ: Orta yaşlarındadır. Hərbiçidir. Olduqca nəzakətlidir və belə baxanda ağılı yerindədir - ancaq dəlilik gözə çarpmaya da bilər.

TROTTER: Orası elədir, çox vaxt dəlini ağıllıdan ayırmaq çətin olur.

MOLLİ: Demək, təkcə Kristoferdən yox, mayor Metkafdan da şübhələnmək lazımdır.

TROTTER: Siz daha kimdən şübhələnirsiniz?

MOLLİ: Az qala yadımdan çıxacaqdı. Polis zəng vurduğunu deyəndə cənab Paraviçini maşanı əlindən buraxmışdı.

TROTTER: Cənab Paraviçini. (Fikrə gedir)

MOLLİ: Bir tərəfdən o, çox qocadır, həm də əcnəbidir, ancaq bəlkə də biz fikirləşdiyimiz qədər qoca deyil. Özü qıvrıqdır, birdə ki, üzünə kirşan çəkir. Xanım Keysuel mənimlə şərikdir. Bilmirəm, bəlkə də mən yanılıram, amma çox güman ki, onun qrimlənməyinin səbəbi daha vacibdir.

TROTTER: Neyçün istəmirsiniz ki, cənab Ren canı sayılsın?

MOLLİ: Ona görə ki, o, fağır, bəxtiçara bir oğlandır!

TROTTER: İzin veriniz, xanım Relston, mən də sizə bir neçə kəlmə söz deyim. Mən əvvəlcədən bu işlə əlaqədar bütün imkanları bir-bir ölçüb biçmişəm. Və qərara gəldim ki, böyük qardaş Corci və atalarından başqa bir nəfər də var imiş. Onlar iki qardaş bir bacı idilər. Bacını yadımdan çıxarmısınız? Onun adı Ketrindir.

MOLLİ: Hə □ Ketrin.

TROTTER: Mouris Layonun qatili qadın da ola bilər. Axı, bizə məlumdur ki, qatil üzünü şərf ilə bir də şlyapa ilə örtürdü.

MOLLİ: Xanım Keysuelə işarə edirsiniz?

TROTTER: Bu rol üçün onun yaşı ötüb. (Kitabxana qapısına yaxınlaşır, açır, bayıra boylanır. Sonra qapını örtür.) Bəli-bəli, xanım Relston, namizəd çoxdur. Məsələn, siz.

MOLLİ: Mən?

TROTTER: Yaşınız onunkuna yaxındır. (Molli etiraz etmək istəyir, lakin Trotter əlinin işarəsi ilə ona mahal vermir.) Sonra, sizin əriniz.

MOLLİ: Cayls? Gülməlidir!

TROTTER: O, Kristofer Ren ilə təxminən bir yaşıdır. Deyin, öz əriniz haqqında nə bilirsiniz, xanım Relston?

- MOLLİ: Cayls barədə nə bilirəm? Mənasız söhbətdir.
- TROTTER: Neçə vaxtdır evlisiniz?
- MOLLİ: Düz bir il.
- TROTTER: Onunla harda tanış olmusunuz?
- MOLLİ: Londonda. Qonaqlıqda məni rəqsə dəvət etmişdir.
- TROTTER: Onun qohumlarıyla görüşmüşünüz?
- MOLLİ: Qohum-əqrəbadan heç kəsi yoxdur. Hamısı ölüb.
- TROTTER: (eyham ilə) Hamısı ölüb?
- MOLLİ: Bəli, ancaq siz nahaq yerə hər şeyə başqa məna verirsiniz. Onun atası vəkil olub, anası isə Cayls hələ uşaq ikən ölmüşdür.
- TROTTER: Axı, siz bu saat onun dediklərini mənə danışırırsınız.
- MOLLİ: Elədir, ancaq (Üzünü yan çevirir)
- TROTTER: Özünüzsə onun barəsində heç nə bilmirsiniz.
- MOLLİ: (Cəld geri çevrilir) Siz nə haqla
- TROTTER: Cayls Relstonla tanış olduğunuz günlə və toy günün arasında nə qədər vaxt keçmişdir?
- MOLLİ: Üç həftə. Nə olsun ki?..
- TROTTER: Onun barəsində heç nə bilmədiyiniz halda...
- MOLLİ: Xeyr, elə deyil! Mən lap əvvəldən başa düşdüm ki, o, nə cür adamdır. O, Caylsdır! Başa düşürsünüz? Onu Adam öldürən dəli ilə bir eləmək, ən azı ağılsızlıqdır. Dünən qətl baş verəndə onun ayağı da Londonda olmayıb!
- TROTTER: Harada idi? Evdə?
- MOLLİ: Hinimizçün tor almağa getmişdi.
- TROTTER: Ala bildi?
- MOLLİ: Yox, bizə yarayanı tapmadı.
- TROTTER: Buradan Londonacan otuz kilometrlik yoldur, eləmi?
- MOLLİ: (Hirsli ayağını yerə vurur) Mən sizə dedim ki, Cayls Londonda olmayıb!
- TROTTER: Bir dəqiqə, xanım Relston. (Dəhlizə keçib, əlində tünd rəngli paltolarla) Budur, deyəsən, ərinizin paltosu?
- MOLLİ: (Ürəyi düşür) Bəli.
(Trotter paltosunun cibindən bükülmüş qəzet çıxarır)
- TROTTER: "İvning nyus". Dünənkidir. Təxminən axşam dördün yarısında satılırdı.
- MOLLİ: İnanmıram!
- TROTTER: İnanmırsınız? (Trotter paltosunu dəhlizə aparır.) İnanırsınız. (Dəhlizə gedir, otaqdan çıxır.)
(Molli təqsirsiz halda kresloya oturur, gözünü qəzətdən ayıra bilmir. Sağ qapı asta-asta aralanır. Kristofer içəri boylanır və Mollinin tək olmasına əmin olub, içəri girir.)
- KRİSTOFER: Molli!
(Molli səksənir və qeyri-ixtiyarı qəzeti kreslodakı mütəkkənin altında gizlədir.)
- MOLLİ: Ax, siz məni necə qorxutdunuz!
- KRİSTOFER: O haradadır?
- MOLLİ: Kimi deyirsiniz?
- KRİSTOFER: Serjantı.
- MOLLİ: Hə, ora getdi.
- KRİSTOFER: Bircə burdan əkilə bilydim! Bəlkə evinizdə gizlənməyə yer var?
- MOLLİ: Gizlənməyə? Kimdən?
- KRİSTOFER: Ondan.
- MOLLİ: Neyçün?
- KRİSTOFER: Hamı mənim əleyhimədir. Qətlərin ikisini də boynuma qoymaq istəyirlər. Xüsusilə, sizin əriniz.
- MOLLİ: Ona fikir verməyin. (Pauza) Kristofer, yadınızda saxlayın ki, insan ömrü boyu hamıdan qaçıb gizlənmə bilməz.
- KRİSTOFER: Bunu mənə neyçün deyirsiniz?

MOLLİ: Siz ki, mənimlə razısınız, eləmi?

KRİSTOFER: (Ümidsizliklə) Doğrudur, siz tamamilə haqlısınız. (Divana əyləşir)

MOLLİ: (Divanın o biri küncündə oturur, yumuşaq tərdə) Gecə böyümək lazımdır, Kris.

KRİSTOFER: Heç həvəsim yoxdur!

MOLLİ: Əslində siz Kristofer Ren deyilsiz?

KRİSTOFER: Xeyr.

MOLLİ: Memarlıqda da oxumamısınız?

KRİSTOFER: Xeyr.

MOLLİ: Bəs onda neyçün siz?..

KRİSTOFER: □neyçün özümə məşhur arxitektora Kristofer Renin adını qoymuşam? Elə belə, məzə üçün.

MOLLİ: Əsl adınız nədir?

KRİSTOFER: Bu məsələyə toxunmasaq yaxşıdır. Əsgərlikdən qaçmışam. Orada lap dəhşətdir. Nifrət elədim hamısına.

(Molli bir anlığa ondan şübhələnir və Kristofer bunu sezir. Molli ayağa qalxır.)

Bəli, doğrudan da mənim o qatillə oxşarlığım var. Hətta talemiz də, demək olar ki, eynidir. Eh, anam sağ qalsaydı, mənə heç nə olmazdı. O məni qoruyardı, qeydimə qalardı.

MOLLİ: Həyatda adamın başına çox iş gələr, ancaq o özü, təkbəşinə çətinliklərin öhdəsindən gəlməlidir, ömrünü axıracan davam etdirməlidir.

KRİSTOFER: Hamının hünəri deyil.

MOLLİ: Yox, hamınınındır. Bilməsəm demərəm.

KRİSTOFER: Demək istəyirsiniz, sizin də başınıza gəlib?

MOLLİ: (Düz onun üzünə baxır) Elədir.

KRİSTOFER: Nə olmuşdu ki?

MOLLİ: Mən çalışıram yadıma salmayım.

KRİSTOFER: Deməli, siz də həyatla üz bəüz dayanmaqdan çəkinirsiniz!

MOLLİ: Hə, yəqin ki, elədir□

(Sükut.)

Dünən tanış olduğumuza baxmayaraq bir-birimizi yaxşı tanıyırdıq.

KRİSTOFER: Qəribədir, hə?

MOLLİ: Niyə ki?

KRİSTOFER: Bəlkə qalsam yaxşıdır?

MOLLİ: Hara gedə bilərsiniz ki?

KRİSTOFER: Serjantın xizəklərini çırpışdırı bilərəm. Yaxşı xizək sürürəm.

MOLLİ: Bu, ağılsızlıq olardı. Bununla özünüzü günahkar etiraf etmiş olardınız.

KRİSTOFER: Onsuzda Trotter məndən şübhələnir.

MOLLİ: Yox, onun fikri başqadır, ancaq bilmirəm nədir. (Mütəkkənin altındakı qəzeti çıxarıb, ona baxır. Qəfil ehtirasla:) Ona nifrət edirəm, nifrət, nifrət□

KRİSTOFER: (Qorxur) Kimə?

MOLLİ: Trotterə. O, istəyir məni inandırсын ki,.. yox yalandır□ ola bilməz.

KRİSTOFER: Siz nədən danışırırsınız?

MOLLİ: İnanmıram. Heç vaxt inanmaram□

(Kristofer Molliyə yaxınlaşır, əllərini onun çiyinlərinə qoyub, üzünü ona sarı çevirir.)

KRİSTOFER: Nəyə inanmırsınız? Deyin, nə olub, axı?

MOLLİ: (Qəzeti ona göstərir) Görürsüz?

KRİSTOFER: Hə, görürəm.

MOLLİ: Bu, dünənki London qəzetidir. Caylın cibindən çıxıb. Ancaq Caylın dünən Londonda olmayıb!

KRİSTOFER: Əgər o, bütün günü burada olubsa□

MOLLİ: Yox, o, burada da olmayıb. Maşınla hinimizçün tor almağa getmişdi, ancaq tapa bilməyib.

KRİSTOFER: Onda yəqin arada Londona da baş çəkib.

MOLLİ: Bəs neyçün məndən gizlədir? Neyçün inad edir ki, ətraf kəndlərdən başqa heç yerə getməyib?

KRİSTOFER: Bəlkə qətl xəbərini eşidəndə□

MOLLİ: Axı, o, qətl barədə heç nə bilmirdi. Ya, bəlkə bilirdi? Bilirdi? (Buxarıya yaxınlaşır.)

KRİSTOFER: Aman allah, Mollı. Siz elə bilirsiniz ki serjant sizin ərinizdən şübhələnir (Əlindəki qəzet divana sürüşür.)

MOLLİ: Başa düşürəm, serjant nə fikirdədir. O, elə söz tapır ki, adam içini yeyə-yeyə qalır.

(Pıçıldayır.) Pis yuxudakı kimi. Guya dostların arasındasan, ancaq birdən sifətlərinə diqqətlə baxıb görürsən ki, onlar dost deyil, bəm-başqa adamlardır, yalandan özlərini dostluğa vururlar. Bəlkə dünyanın işi belədir, hamı bir-birinə yaddır və heç kəsə etibar eləmək olmaz?.. (Üzünü əlləri ilə örtür.)

(Kristofer ona yaxınlaşıb çalışır əllərini üzündən ayırsın. Sağdan yemək otağından Cayls daxil olur və onları görüb dayanır. Mollı Kristoferdən aralanır. Kristofer divana əyləşir.)

CAYLS: (Qapı ağzında) Deyəsən, mane oldum.

MOLLİ: Yox, biz elə-belə söhbət edirdik Gedim mətbəxə, kartofu qaynamağa qoymuşam Hələ piroq da bişirməliyəm

KRİSTOFER: (Ayağa qalxır) Mən kömək edəyəm.

CAYLS: Lazım deyil!

MOLLİ: Cayls!

CAYLS: Təkbətək söhbətlər bu saat cana zərərdir. Sizi bir də mətbəxdə görməyim. Arvadımdan da aralı gəzin.

KRİSTOFER: Bura baxın, axı mən doğrudan da

CAYLS: (Az qalır partlasın) Dedim ki, ona yaxın gəlməyəsən, cənab Ren! Mən istəmirəm ki, o, növbəti qurban olsun.

KRİSTOFER: Ah, siz mən barədə gör nə fikirdə imişsiniz!

CAYLS: Guya birinci dəfədir eşidirsiniz. Aramızda qatil var və sizin zahiri görünüşünüz onunki ilə birdir.

KRİSTOFER: Təkcə mənimki ilə deyil.

CAYLS: Kimi nəzərdə tutursuz?

KRİSTOFER: Siz korsunuz ya özünüzü korluğa vurursunuz?

CAYLS: Məni yalnız arvadımın təhlükəsizliyi maraqlandırır.

KRİSTOFER: Məni də həmçinin. Elə buna görə də onu sizinlə təkbətək qoymaq fikrində deyiləm. (Mollinin sağında dayanır)

CAYLS: Lənət şeytana! (Mollinin solunda dayanır.)

MOLLİ: Xahiş edirəm, Kris, gedin.

KRİSTOFER: Getməyəcəyəm.

MOLLİ: Yalvarıram, Kristofer.

KRİSTOFER: (Təslim olur) Mən sizin keşiyinizi çəkəcəyəm.

(Kristofer son dərəcədə həvəssiz otaqdan çıxır.)

CAYLS: Bu nə hərəkətdir, Mollı? Aqlın çayıb, nədir? Dəlinin biriylə mətbəxdə tək qalmaq istəyirsən!

MOLLİ: O, dəli deyil.

CAYLS: Ona baxan kimi məlumdur ki, başı xarabdır.

MOLLİ: Yox. O, sadəcə olaraq bədbəxt insandır. Mənə inana bilərsən, Cayls, ondan qorxmaq lazım deyil.

CAYLS: Bura bax, sən onunla nə alış-verişin var?

MOLLİ: "Alış-veriş" nədir, Cayls? Ona yazığım gəlir, vəssalam.

CAYLS: Bəlkə köhnə tanışsınız? Bəlkə onu özün bura dəvət eləmişən, indicə ikiniz də özünüzü bilməməzliyə vurursunuz? Əslində isə işiniz çoxdan düzəlib!

MOLLİ: Cayls, dəli olmusan, nədir? Sən nə haqla belə danışırsan?

CAYLS: Çox qəribədir: bir kitabda oxumuşdum ki, dəlilər qadınları özlərinə cəlb etmək iqtidarına malikdirlər. Görürəm doğrudan da düz yazıblar. Harada onunla tanış olmusan? Nə vaxtdan onunla əlaqə saxlayırsan?

MOLLİ: Sən allah, bəsdır! Dünən axşam onu birinci dəfə idi ki, görmüşəm.

CAYLS: Deməyə nə var ki! Kim bilir, bəlkə Londona onunla görüşməyə getmişdin.

MOLLİ: Sən çox gözəl bilirsən ki, mən bir aydan çoxdur Londonda olmamışam.

CAYLS: (Ahəngi dəyişir) Bir aydan çoxdur? Sən zarafat eləyirsən?..

MOLLİ: Xeyr, zarafat eləmirəm. Düz sözümdür. Axı, nə olub ki?

CAYLS: Düz sözümdür? Onda de görüm bu nədir?

(Cayls cibindən Mollinin əlcəyini çıxarır və içindəki bileti götürüb Molliyə uzadır. Molli bileti tanıyıb səksənir.)

Bu əlcək dünən sənə əlində idi. Gör içindən nə tapmışam. London avtobus bileti! Deməli, sən dünən kəndə deyil, Londona getmişdin.

MOLLİ: (Günahını boynuna alır) Hə, getmişdim

CAYLS: Mən burada bir kənddən o biri kəndə yorta-yorta

MOLLİ: (Eyhamla) Bəs necə! Bir kənddən o biri kəndə

CAYLS: Boynuna alırsan ki, Londonda idin?

MOLLİ: Boynuma alıram. Getmişdim Londona. Amma sən də oradaydın!

CAYLS: Harada?

MOLLİ: Londonda. Özünə axşam qəzetini gətirmisən.

(Qəzeti divandan götürür)

CAYLS: Haradan tapmışan?

MOLLİ: Paltonun cibindən.

CAYLS: Yəqin kimsə paltomun cibinə basıb.

MOLLİ: Yox, sən dünən Londonda idin.

CAYLS: Yaxşı, Londonda idin. Ancaq ora başqa qadınla görüşmək üçün getməmişdim.

MOLLİ: (Vahimə içində, pıçıldaır) Başqa qadınla?.. Sən buna əminsən?..

CAYLS: Hə? Sən nə demək istəyirsən? (Molliyə yaxınlaşır.)

MOLLİ: (Kənara atılır) Çıx get. Mənə yaxın gəlmə.

CAYLS: (Onun ardınca gedir) Nə olub?

MOLLİ: Mənə toxunma.

CAYLS: Sən Londona Kristoferlə görüşmək üçün getmişdin?

MOLLİ: Sarsaqlama. Əlbəttə, yox.

CAYLS: Onda neyçün?

MOLLİ: (Birdən ahəngini dəyişir, müəmmayla gülümsəyir) Mən bunu sənə deməyəcəyəm.

Yadımdan çıxıb neyçün getmişdim!

CAYLS: Molli, başına nə iş gəlib? Sən birdən-birə dəyişdin. Səni tanıya bilmirəm.

MOLLİ: Görünür, mənə çoxdan tanımalıydın. Nə vaxtdır evliyik? Bir il? Amma sən hələ də mənə əməlli-başlı tanıyırsan. Barəmdə heç nə bilmirsən.

CAYLS: Sən dəli olmusan, Molli

MOLLİ: Çox gözəl! Mən dəli olmuşam! Axı, niyə də olmayım, hayıf deyil dəli olmaq?

CAYLS: Ay allah! Sən nə danışırsan?..

(Sağ tərəfdən Paraviçini gəlir, onların aralarında dayanır.)

PARAVİÇİNİ: Di, bəsdirin. Bilirsizmi, aşıqlar savaşı, görürsən ki, hərdən-bir artıq sözlər də işlədirlər. Güman edirəm, mənə göyərçinlərim, mən sizə vaxtında mane oldum.

CAYLS: "Aşıqlar savaşı"! Sözbə bir bax, a!

PARAVİÇİNİ: Bəli, bəli! Mən bu saat çox gözəl başa düşürəm siz nə hal keçirirsiniz. Cavanlığım da bu mərhələləri bir-bir ötürmüşəm. Eh, şair demişkən, cavanlıq, cavanlıq Deyəsən, təzə evlənmisiniz?

CAYLS: Bunun sizə dəxli yoxdur, cənab Paraviçini.

PARAVİÇİNİ: Əlbəttə, əlbəttə, qətiyyənlə dəxli yoxdur. Mən ancaq gəldim xəbərinizə çatdırım ki, serjant öz xizəklərini tapa bilmir və mənə yaman hirsələnib.

MOLLİ: Kristofer!

CAYLS: Nə?

(Sağ tərəfdən serjant Trotter gəlir. Hirsindən üzü qıp-qırmızı qızarıb.)

TROTTER: Cənab Relston! Cənab Relston, siz zirzəmiyə qoyduğum xizəklərimi götürməmişsiniz ki?

CAYLS: Əlbəttə, yox.

TROTTER: Kimsə onları oğurlayıb.

PARAVİÇİNİ: Nəyinə lazımdır ki?

TROTTER: Mənə kömək lazımdır. Qar əriməyincə, yaxınlıqda polis idarəsinə gedib, yaranmış vəziyyət barədə məlumat vermək istəyirdim.

PARAVİÇİNİ: İndisə gedə bilməyəcəksiniz,.. vay-vay-vay□ Nə pis oldu. Görünür, kimsə istəməyib ki, siz bizi tərk edəsiniz. Düzdür, başqa səbəb də var.

TROTTER: Nədir o səbəb?

PARAVİÇİNİ: Yəqin ki, buradan qaçmaq istəyən var.

CAYLS: (Molliyə) Sən neyçün indi Kristoferin adını çəkdin.

MOLLİ: Elə belə.

PARAVİÇİNİ: (Qaqqıldayır) A-a, bizim gənc memarımız bizi yalnız qoyub? Maraqlıdır, çox maraqlıdır.

TROTTER: Bu doğrudur, xanım Relston?

(Kristofer pilləkənlə düşür.)

MOLLİ: İlahi, şükür sənə! Nə yaxşı ki, getməmişiniz.

TROTTER: Cənab Ren, siz xizəkləri götürməmişiniz ki?

KRİSTOFER: (Təəccüblə) Xizəklərinizi? Xeyr, serjant. Onlar mənim nəyimə lazımdır?

TROTTER: Xanım Relston isə elə bilirdi□(Üzünü Molliyə tərəf çevirir.)

MOLLİ: Cənab Ren xizək sürməyi çox sevir. Mən elə bildim o, gəzinmək istəyib.

CAYLS: Gəzinmək?

TROTTER: Bura baxın, hamınıza aiddir. Bu, çox ciddi məsələdir. Kimsə məni polis idarəsi ilə yeganə əlaqə vasitəsindən məhrum edib. Mən istəyirəm hamı bura yığılsın - elə bu saat.

PARAVİÇİNİ: Məncə, xanım Keysuel yuxarı qalxmışdı.

MOLLİ: Mən onu çağıraram.

(Molli pilləkənlə yuxarı qalxır.)

PARAVİÇİNİ: Mayor Metkaf isə yemək otağında idi. (Yemək otağının qapısını açıb, boylanır) Mayor Metkaf! Bu saat orada idi.

CAYLS: Gedim görüm haradadır.

(Cayls sağ tərəfdən gedir.)

(Molli və miss Keysuel pilləkənlə düşürlər. Mayor Metkaf kitabxanadan gəlir.)

MAYOR METKAF: Məni axtarırdınız?

TROTTER: Biz mənim xizəklərim barədə söhbət edirdik.

MAYOR METKAF: Xizəkləriniz barədə?

PARAVİÇİNİ: (Çağırır:) Cənab Relston!

(Sağ tərəfdən Cayls gəlir)

TROTTER: Mətbəxin böyründəki zirzəmidən xizəklərimi götürməmişiniz ki?

XANIM KEYSUEL: Allah eləməsin. Nəyimə lazımdır?

MAYOR METKAF: Mən də toxunmamışam.

TROTTER: Onlarsa yoxa çıxıb. (Xanım Keysuelə) Otağınıza haradan qalxmışdınız?

XANIM KEYSUEL: Arxa pilləkənlə.

TROTTER: Demək, zirzəminin qabağından keçmişdiniz.

XANIM KEYSUEL: Bəlkə də, ancaq mən haradan bilirdim ki, xizəklərinizi ora qoymusunuz?

TROTTER: (Mayor Metkafa) Siz bu gün zirzəmiyə baş çəkmişdiniz?

MAYOR METKAF: Bəli.

TROTTER: Xanım Boyl öldürülən vaxt.

MAYOR METKAF: Tamamilə doğrudur.

TROTTER: Xizəklərim orada idi?

MAYOR METKAF: Fikir vermədim.

TROTTER: Orada deyildilər?

MAYOR METKAF: Xəbərim yoxdur.

TROTTER: Yadınıza salın, orada idilər ya yox!

MAYOR METKAF: Nahaq yerə bağırmayın mənə, cavan oğlan. Məni sizin lənətə gəlmiş xizəklər deyil, zirzəminin özü maraqlandırır. (Divanda oturur)

TROTTER: (Divana yaxınlaşır) Özünüz başa düşürsünüz ki, xizəkləri götürməyə sizinçün gözəl məqam yaranmışdı.

MAYOR METKAF: Bəli, fikrinizə şərəkəm. İstəsəydim, götürə bilərdim.

TROTTER: Xizəklər hanı - budur məsələ.

MAYOR METKAF: Pah, nə böyük məsələymiş! Şoğəribə qalsın görüm onları, çox lazımdır! (Ayağa qalxıb, sağ qapıya tərəf yönəlir.)

TROTTER: Tələsməyin, mayor Metkaf. Tələsən təndirə, mən lap deyərdim, tələyə düşər.

MAYOR METKAF: Anlamadım.

TROTTER: Ömrümdə bu cür qəribə vəziyyətə düşməmişəm. Özümü başı xarab olmuşun yerinə qoyub, tapmalıyam ki, onun növbəti qurbanı kim olacaq. Qabaqlaya bilməsəm yenə kimisə öldürəcək.

XANIM KEYSUEL: Siz güman edirsiniz ki□

TROTTER: Xeyr, xanım, mən güman etmirəm, mən buna əminəm. Üç kor siçan yadınızdən çıxıb? İkiisi artıq tələdədirlər, üçüncüsü isə hələ sağdır. (Üzünü divara çevirir.) Altı nəfər adam bu saat mənə qulaq asır. Onlardan birisi qatildir!

(Pauza, hamı təşvişlə bir-birinə baxır. Trotter üzünü onlara sarı çevirir)

Hələlik mən bilmirəm o kimdir, amma tapacağam. O biriniz isə qatilin izlədiyi qurbandır. Mən də ona müraciət edirəm. (Molliyə yaxınlaşır.) Xanım Boyl köməyimdən imtina etdi - o dünyadadır. (Otağın mərkəzində dayanır.) Ey, sən, kim olursan ol, məni indi rədd edirsən, amma nahaq yerə. Sən ölüm tələsəndəsən. İki adamı öldürən qatil üçüncüsü ilə ləngiməyəcək. (Mayor Metkafa tərəf irəliləyir.) Əfsus ki, mənə hələ də bələd deyil mən kimi qorunmalıyam.

(Pauza)

(Trotter yenə də arxasını camaata çevirir.) Hə cəsəətli ol, Lonqric fermasındakı əhvalatla kimin cüzi olsa da əlaqəsi varsa, çıxсын irəli.

(Pauza)

Yaxşı. Mən onsuzda qatili tapacağam, bu barədə arxayın ola bilərsiniz, ancaq birinizçün gec ola bilər. (Jurnal stoluna tərəf irəliləyir.) Amma qatilə nə ləzzət eləyir bu səhnə! Hə, əsl kefdir onunçün□

(Pauza)

(Trotter pərdənin birini yana dartır, bayıra boylanıt, sonra pəncərəəltına oturur.) Çox gözəl. Hamı gedə bilər.

(Mayor Metkaf sağ pilləkənlə qalxır. Xanım Keysuel buxaranın böyrünə söykənir. Cayls yerində qalır, Mollisi arxasını ona çevirib, mərkəzdəki kresloya tərəf irəliləyir. Paraviçini Molliyə yaxınlaşır.)

PARAVİÇİNİ: O, "ləzzət" sözünü deyəndə, yadıma bir dadlı xörək düşdü. Gedəyin mətbəxə, görək nə alınır. (Paraviçini Mollinin sağ qoluna girir.)

CAYLS: (Mollinin sol qoluna girir.) Mən arvadıma özüm kömək edirəm.

(Mollisi Caylsın əlini itələyir.)

PARAVİÇİNİ: Əriniz sizdən ötrü nigarandır. İstəmir, siz mənimlə təklikdə qalasanız.

(Mollisi Paraviçinin əlini itələyir.)

Heyf, ərlər həmişə mane olurlar!

(Paraviçini Mollinin əlindən öpür.)

Sinyora, arivederçi□

MOLLİ: Cayls, sizdən qətiyyənm□

PARAVİÇİNİ: Oh, o çox müdrik adamdır. Risq etmək istəmir. O, mənim eşqbazlığımdan yox, qatil ola biləcəyimdən qorxur. Çünki mən onsuzda nə sizə, nə ərinizə, nə də ki, bizim inadkar serjantımıza heç cür sübut edə bilməyəcəyəm ki, adam öldürən deyiləm. Elə halda siz şübhələnmə bilərdiniz ki, mən əslində□ ("Üç kor siçan" mahnısını zümzümə edir.)

MOLLİ: Oh, lazım deyil.

PARAVİÇİNİ: Niyə ki, əla mahnıdır! Mənası da dərinidir. Zavallı siçanlar pişik pəncəsindən canlarını qurtarmaq istəyirdilər, ancaq tələyə düşürlər! Çik-çik-çik, qurtardı getdi!

(Mollisi çığırır.)

- CAYLS: Bura baxın, bəsdır arvadımı qorxutduz.
- MOLLİ: Axı, neyçün hökmən mən onu tapmalıyam? Yazıq arvadın üzü olmuşdu qar-qara. İndiyəcən gözümün qabağındadır. Unuda bilmirəm.
- PARAVİÇİNİ: Başa düşdüm. Unutmaq çətindir. İllah ki, siz ümumiyyətlə unudan adamlardan deyilsiz.
- MOLLİ: (Çaşbaş halda) Mən getməliyəm□ ora□ göyerti qalıb□ kartof çoxdan bişib□ xahiş edirəm, Cayls.
- (Cayls və Mollı gedirlər. Paraviçini gülümsəyərək onların ardınca baxır. Xanım Keysuel fikirli halda buxarının qabağında dayanıb.)
- TROTTER: Ser, siz onun qanını nəylə qaraltdınız?
- PARAVİÇİNİ: Mən, serjant? Oh, adi zarafat ilə. Mən zarafat etməyi xoşlayıram.
- TROTTER: Zarafatın yaxşısı var, pisi də.
- PARAVİÇİNİ: Başa düşmək istərdim, nəyə işarə edirsiniz?
- TROTTER: Mən isə başa düşmək istərdim, siz nə cür adamsınız?
- PARAVİÇİNİ: Doğrudan?
- TROTTER: Başa düşmək istərdim, necə olub ki, maşınıız qara batıb□ özü də xoşbəxtlikdən lap bu evin yaxınlığında.
- PARAVİÇİNİ: Siz, yəqin "bədbəxtlikdən" demək istəyirdiniz, serjant?
- TROTTER: O, hansı tərəfdən baxmasından asılıdır. Bayaqdan soruşacaqdım, bu "bədbəxtlikdən" əvvəl hara yollanırdınız?
- PARAVİÇİNİ: Oh, mən dostumgilə gedirdim.
- TROTTER: Burada, qonşuluqda olur, eləmi?
- PARAVİÇİNİ: Tamamilə doğrudur.
- TROTTER: Onun adı, ünvanı?
- PARAVİÇİNİ: Bura baxın, serjant, axı, bunun indi nə əhəmiyyəti var?
- TROTTER: Bizə hərtərəfli məlumat lazımdır. Necə idi, dediniz, dostunuzun adı?
- PARAVİÇİNİ: Mən heç nə deməmişəm.
- TROTTER: Demədiniz. Görürəm, deməyə fikriniz də yoxdur. Çox maraqlıdır.
- PARAVİÇİNİ: Bunun o qədər səbəbi ola bilər ki. Eşq□ ehtiyac□ qısqanc ərlər.
- TROTTER: Sizin yaşınızda arvadbazlıq eləmək gec deyilmi?
- PARAVİÇİNİ: Əzizim, serjant, mən bəlkə də siz bildiyiniz qədər qoca deyiləm.
- TROTTER: Mən də bu fikirdəyəm, ser.
- PARAVİÇİNİ: Necə?
- TROTTER: Ola bilsin ki, siz doğrudan mən bildiyim qədər qoca deyilsiniz, amma□ qəsdən özünüzü qocalığa vurursunuz. Əksəriyyətcə, adamlar yaşlarından cavan görsənmək istəyir. Lakin, əgər kimsə öz yaşını qəsdən artırır, onda mən qeyri-ixtiyarən öz-özümə sual verirəm: nə səbəblə?
- PARAVİÇİNİ: Adama bu qədər sual yağdırandan sonra, indi özünüzdən yapışmısınız. Yorulmadız sual verməkdən?
- TROTTER: Öz-özümdən cavab ala bilirəm, ancaq sizin cavabınızı hələ ki, eşitməmişəm.
- PARAVİÇİNİ: Yaxşı, gəlin təzədən başlayaq - yenə sualınız varsa, buyurun.
- TROTTER: Cəmi bir-iki sualdır. Dünən axşam siz haradan gəlirdiniz?
- PARAVİÇİNİ: Oh, nə sadə sualdır - Londondan.
- TROTTER: Londondakı ünvanınız?
- PARAVİÇİNİ: Mən həmişə "Rits" otelində qalırım.
- TROTTER: Bahalı oteldir. Bəs daimi ünvanınız?
- PARAVİÇİNİ: Daimilikdən zəhləm gedir.
- TROTTER: Sənətiniz - peşəniz nədir?
- PARAVİÇİNİ: Mən birjada oynayıram.
- TROTTER: Maklersiniz?
- PARAVİÇİNİ: Yox, yox, mənə düz başa düşmədiniz.
- TROTTER: Birjada oynamaqdan həzz alırsız, demək. Qorxmursunuz, müflis olarsınız? Özünüzdən çox

arxayınız. Sizin yerinizdə mən heç nəyə güvənməzdim. Yadınızdan çıxarmayın, siz qətlin şahidisiniz! Qətl isə oyun deyil!

PARAVİÇİNİ: (Hırıldayır) İlahi, siz heç zarafat başa düşmürsünüz, serjant Trotter. Mən çoxdan bildirdim ki, polis işçiləri yumor hissindən məhrumdurlar. Sorğu-sual bitdimi? Heç olmasa müvəqqəti.

TROTTER: Müvəqqəti, hə.

PARAVİÇİNİ: Çox məmnunam. Gedim xizəklərinizi qonaq otağında axtarım. Bəlkə onları pianonun içində gizlədiblər.

(Paraviçini gedir. Trotter qaş-qabağını sallayıb, onun ardınca baxır. Xanım Keysuel pilləkənə tərəf irəliləyir.)

TROTTER: (Başını döndərməyərək.) Bir dəqiqə.

XANIM KEYSUEL: (Ayaq saxlayır) Mənimləsiz?

TROTTER: Bəli. Bəlkə əyləşəsiniz?

XANIM KEYSUEL: Yaxşı. Nə buyurursuz?

TROTTER: Siz cənab Paraviçiniyə verdiyim suallarımı eşidirdiniz?

XANIM KEYSUEL: Hə, eşidirdim.

TROTTER: Mən sizdən bəzi məlumat almaq istərdim.

XANIM KEYSUEL: Sizi şəxsən nə maraqlandırır?

TROTTER: Bütöv adınızı deyın, zəhmət olmasa.

XANIM KEYSUEL: Lesli Marqaret (pauza) Ketrin Keysuel.

TROTTER: Ketrin? Belə. Ünvanınız?

XANIM KEYSUEL: Villa Maripoza, Qızıl Söyüd, Mayorka.

TROTTER: İtaliyadır?

XANIM KEYSUEL: Xeyr, İspan adasıdır.

TROTTER: Aydındır. İngiltərədəki ünvanınız?

XANIM KEYSUEL: Naytsbric şəhəri, otel "Ledbyuri".

TROTTER: Monqsuel Menor pansionuna neyçün gəlmisiniz?

XANIM KEYSUEL: Şəhərlər mənə yormuşdu. Kənd sakitliyi üçün darıxdım.

TROTTER: Burada nə qədər qalmağa fikriniz vardı, ya var?

(Trotter saçını barmağına dolamağa başlayır.)

XANIM KEYSUEL: İşimi bitirənəcən.

(Trotterin hərəkətini görür.)

TROTTER: Hansı işinizi?

(Pauza.)

Sizdən soruşuram, hansı işinizi?

(Əlini saçından aralayır.)

XANIM KEYSUEL: (Başa düşməyir) Hə?

TROTTER: Siz burada nə etməliydiz?

XANIM KEYSUEL: Bağışlayın. Fikrə getdim.

TROTTER: Sualıma cavab vermədiniz.

XANIM KEYSUEL: Əslinə qalsa, başa düşmürəm, neyçün sizə izahat verməliyəm. Bu, şəxsən mənə aiddir.

TROTTER: Fərqi yoxdur, miss Keysuel.

XANIM KEYSUEL: Gəlin mübahisə eləməyək.

TROTTER: Bilmək olarmı neçə yaşınız var?

XANIM KEYSUEL: İyirmi dörd.

TROTTER: İyirmi dörd?

XANIM KEYSUEL: Demək istəyirsiniz, yaşlı görsənirəm? Haqlısınız.

TROTTER: Siz xaricdə doğulmusunuz?

XANIM KEYSUEL: Xeyr, mən on üç yaşında İngiltərədən köçmüşdüm.

(Gərgin pauza.)

TROTTER: Bilirsinizmi, miss Keysuel, mən heç cür sizdən baş çıxara bilmirəm.

XANIM KEYSUEL: Bu, sizinçün belə vacibdir?

TROTTER: Bilmirəm. (Kresloya əyləşir.) Siz burada nə edirsiniz?

XANIM KEYSUEL: Görürəm, bu məsələ sizi çox maraqlandırır.

TROTTER: Maraqlandırır (Xanım Keysueli diqqətlə süzür.) Siz on üç yaşında xaricə köçmüşdünüz?

XANIM KEYSUEL: On üç ya on iki yaşında.

TROTTER: O vaxt soyadınız Keysuel idi?

XANIM KEYSUEL: Bu mənim indiki soyadımdır.

TROTTER: Bəs qız soyadınız nədir? Cavab verin.

XANIM KEYSUEL: Siz nəyi sübut etməyə çalışırsınız?

TROTTER: Mən bilmək istəyirəm, İngiltərədən köçən vaxt soyadınız nə idi?

XANIM KEYSUEL: Bu çoxdankı əhvalatdır. Yadımdan çıxıb.

TROTTER: Elə şeylər yaddan çıxma bilməz. Sizin əsl adınız nədir?

XANIM KEYSUEL: Mən sizə demişəm - Lesli Marqaret Ketrin Keysuel.

TROTTER: Ketrin?.. Lənət şeytana! Axı, sizin burada nə işiniz var?

XANIM KEYSUEL: Mən Aman allah (Hönkürür) Mənim burada nə işim var!..

(Trotter mat-məəttəlidir. Kristofer gəlir.)

KRİSTOFER: Mən elə bilirdim sorğu-sual zamanı işgəncə çoxdan qadağan olub.

TROTTER: Mən miss Keysuelə cəmi bir neçə sual verdim.

KRİSTOFER: Onu incitmişiniz. (Xanım Keysuelə) O, sizə neyləyib?

XANIM KEYSUEL: Heç, heç bir şey. Bu, hamısı qətl-ölüm... adamı vahimə bürüyür. (Ayağa qalxır, Trotterə baxır.) Mənə birdən elə təsir elədi Gedim öz otağıma.

(Xanım Keysuel otaqdan çıxır.)

TROTTER: (Ardınca baxır.) Ola bilməz İnana bilmirəm

KRİSTOFER: Nəyə inana bilmirsiniz? Elə baxırsız, guya kabus görmüsüz.

TROTTER: (Həmin tərzdə) Mən bunu çoxdan görməli idim, ancaq kor idim. İndisə, işimiz yerindən tərpənəcək.

KRİSTOFER: (Rişxəndlə) Yoxsa polis dəlil əldə eləyib?

TROTTER: (Yüngül hədə ilə) Bəli, cənab Ren, axır ki, polisin əlində inkaredilməz dəlil var. Hamı bura yığılsın. Camaat hanı?

KRİSTOFER: Cayls Molli ilə mətbəxdədirlər. Mən mayor Metkaf ilə xizəklərinizi ağlasığmaz yerlərdə axtardıq, ancaq xeyri olmadı. Paraviçininin yeri mənə məlum deyil.

TROTTER: Mən özüm onu taparam. Siz isə başqalarını bura çağırın.

(Kristofer gedir.)

(Qapını açır) Cənab Paraviçini! Cənab Paraviçini!

(Kefi saz Paraviçini daxil olur.)

PARAVİÇİNİ: Nədir, serjant? Qulluğunuzda hazırım!

(Mayor Metkaf, sonra Cayls, Molli, Kristofer daxil olurlar.)

MAYOR METKAF: Yenə nə baş verib?

TROTTER: Əyləşin, mayor. Xanım Relston

(Hamı ayaq üstə qalır.)

MOLLİ: Mənsiz keçinmək olmaz? Xörəyim yanacaq.

TROTTER: Yeməkdən vacib şeylər var, xanım Relston. Məsələn, xanım Boyle daha heç vaxt yemək istəməyəcək.

MAYOR METKAF: Bunu çox kobud dediniz, serjant.

TROTTER: (Hamıya üz tutur.) Üzr istəyirəm, ancaq mənə sizin köməyiniz lazımdır. Cənab Relston, miss Keysueldən xahiş edin bir də bura buyursun. O, təzəcə öz otağına keçmişdi. Deyin ki, bir-iki dəqiqəliyədir.

(Cayls gedir.)

MOLLİ: Xizəkləriniz tapıldı, serjant?

TROTTER: Xeyr, xanım Relston. Mən deyəsən, bilirdim onları kim və hansı məqsədlə gizlədib. Ancaq bu barədə hələlik danışmaq istəməzdim.

- PARAVİÇİNİ: Yalvarıram, deməyin. İzahatınızı axıra saxlayın. Qoy hər şey detektiv romanlardakı kimi axırda aydınlaşsın.
- TROTTER: (Məzəmmətlə) Biz oyun oynamırıq, ser.
- KRİSTOFER: Zənnimcə, səhv edirsiniz. Kimçünsə - oyundur.
- PARAVİÇİNİ: Siz qatili nəzərdə tutursuz? Haqlısız, onunçün oyundur, çünki o bizimlə "siçan-pişik" oyununu oynayır.
- (Cayls və özünü ələ almış Xanım Keysuel pilləkənlə düşürlər.)
- XANIM KEYSUEL: Nə olub?
- TROTTER: Əyləşin, miss Keysuel, xanım Relston.
- (Xanım Keysuel və Mollı əyləşirlər. Cayls ayaq üstə qalır.)
- (Rəsmi tərzdə) Rica edirəm, mənə diqqətlə qulaq asanız. Yadınızdakı kimi, xanım Boyl öldürüləndən sonra mən müəyyən etməyə çalışdım ki, qətl zamanı kim harada yerləşirdi. Verdiyiniz ifadələrdən belə məlum oldu ki, (yazı kitabçasını çıxarır) xanım Relston mətbəxdə, cənab Relston yataq otağında, cənab Ren həmçinin öz otağında idilər. Xanım Keysuel kitabxanada, mayor Metkaf isə (pauza) zirzəmidə idi.
- MAYOR METKAF: Elədir ki, var.
- TROTTER: Budur əldə etdiyim məlumat. Lakin indiyəcən sizin ifadələrinizi yoxlamağa imkanım yox idi. Aydındır ki, beşiniz həqiqəti deyir, biriniz isə yalan. Kimdir o? (Pauza) Yalançımı üzə çıxarmaqçün plan fikirləşmişəm. Kimin yalanı açılrsa, demək odur qatil.
- XANIM KEYSUEL: Bəlkə yalan danışmağa başqa səbəbi olub?
- TROTTER: Çətin.
- CAYLS: Axı, xeyri nə? Özünüz bu saat dediniz ki, ifadələrimizi nə təsdiq edə bilərsiniz, nə də ki, inkar.
- TROTTER: Elədir, amma bu sınaqdan ikinci dəfə keçməli olacaqsınız!
- PARAVİÇİNİ: Eh, köhnə anekdotdur. Cinayətin bərpası.
- CAYLS: Xaricdən şey öyrəniblər.
- TROTTER: Cinayətin deyil, günahsız adamların bərpası, cənab Paraviçini.
- MAYOR METKAF: Bu yolla nə öyrənmək olar?
- TROTTER: Bağışlayın, izah etməyin vaxtı deyil.
- CAYLS: Siz istəyirsiniz qətli bərpa edək?
- TROTTER: Bəli, cənab Relston.
- MOLLİ: Bu, tələdir.
- TROTTER: Nə demək istəyirsiniz?
- MOLLİ: Tələdir. Mən bilirəm.
- TROTTER: Yeganə təvəqqüm odur ki, o vaxt elədiyinizi təkrar edəsiniz.
- KRİSTOFER: Mən isə başa düşürəm mənə çatmır əvvəlki hərəkətlərimizi təkrar elətdirməklə nə tapa biləcəksiz? Məncə lazımsız əməliyyatdır.
- TROTTER: Siz buna əminsiz, cənab Ren?
- MOLLİ: Məni bundan azad edin. Mətbəxdə iş başdan aşır.
- TROTTER: Heç kəsi azad edə bilmərəm. (Qalxır, hamını bir-bir süzür.) Qəribədir özünüzü elə aparırsınız, elə bil hamınız müqəssirsiz. Bu inadkarlığın səbəbi nə ola bilər?
- CAYLS: Yaxşı, serjant. Biz hamımız sizə kömək edəcəyik. Hə, Mollı?
- MOLLİ: (Həvəssiz) Hə.
- CAYLS: Ren?
- (Kristofer başı ilə razılığını bildirir.)
- Xanım Keysuel?
- XANIM KEYSUEL: Razı.
- CAYLS: Paraviçini?
- PARAVİÇİNİ: (Əllərini bir-birinə vurur.) Oh, əlbəttə, razıyam!
- CAYLS: Metkaf?
- MAYOR METKAF: (Pauzadan sonra astadan) Razı.

CAYLS: Biz o dəfədəki hərəkətləri təkrar etməliyik?

TROTTER: Tamamilə doğrudur.

PARAVİÇİNİ: (Qalxır) Eləysə, mən qonaq otağındakı pianoma tələsməliyəm. Mən yenə də bir barmağımla qatilin imzası olan havanı çalacağam. (Oxuyur, barmağı ilə dirijorluq edir.) La-la-la la-la-la

TROTTER: Tələsməyin, cənab Paraviçini. (Molliyə) Siz pianoda çala bilirsiniz, xanım Relston?

MOLLİ: Bəli.

TROTTER: "Üç kor siçan" mahnısını bilirsiniz?

MOLLİ: Onu kim bilmir.

TROTTER: Deməli, siz onu cənab Paraviçini kimi bir barmağınızla çala bilərsiniz?

(Molli başıyla razılığını bildirir.)

Yaxşı. Zəhmət olmasa qonaq otağına keçin, pianonun qabağında hazır durun. Mən işarə verən kimi çalmağa başlayarsız.

(Molli qapıya tərəf irəliləyir.)

PARAVİÇİNİ: Mən düz başa düşmüşəmsə, hamımız o vaxt elədiyimizi təkrar etməliydik.

TROTTER: Hər şey təkrar olunacaq, lakin yerlərinizi dəyişəcəyəm. Çox sağ olun, xanım Relston.

(Paraviçini qapını açır, Molli otaqdan çıxır.)

CAYLS: Bunun mənası nədir?

TROTTER: Sonra bilərsiz. İndisə, mənə bir də diqqətlə qulaq asın. Mən hərənzə başqa yer təyin edəcəyəm. Cənab Ren, zəhmət olmasa, mətbəxə keçin. Xanım Relstonun əvəzinə xörəklə məşğul olun. Siz ki, aşpazlıq həvəskarısınız.

(Kristofer mətbəxə keçir.)

Cənab Paraviçini, qalxın cənab Renin otağına. Mayor Metkaf, siz cənab Relstonun yataq otağına qalxıb oradakı telefon xəttini yoxlamalısınız. Xanım Keysuel, sizdən zirzəmiyə düşmək xahiş eləsəm, inciməzsiniz ki? Təəssüf ki, mənim hərəkətlərimi də kimsə təkrar etməlidir. Bağışlayın, cənab Relston, lakin siz pəncərədən bayıra baxıb, telefon xəttini girəcək qapısının yoxlamalı olacaqsınız. Əlbəttə, bayır soyuqdur, amma siz hamımızdan möhkəmsiz, deyəsən.

MAYOR METKAF: Bəs siz neyləyəcəksiniz?

TROTTER: (Radioqəbulediciyə yaxınlaşır, onu yandırır-söndürür.) Mən xanım Boylun rolunu oynayacağam.

MAYOR METKAF: Böyük risk edirsiniz, hə?

TROTTER: Hamınız yerlərinizdə qalmalısınız, ta mən çağıracağam.

(Xanım Keysuel qalxır, otaqdan çıxır. Cayls sağ pərdəni yana çəkir. Mayor Metkaf pilləkənlə qalxır. Trotter başıyla Paraviçiniyə him edir ki, o da mayorun ardınca getsin.)

PARAVİÇİNİ: (Çiyinlərini atır) Uşaq bağçasıdır!

(Paraviçini otaqdan çıxır.)

CAYLS: Paltosunu geyib, eybi yoxdur ki?

TROTTER: Bu dəqiqə özüm təklif edəcəkdəm sizə.

(Cayls dəhlizdən paltosunu gətirib geyir və pəncərəyə yaxınlaşır. Trotter stolun arxasında əyləşib, yazı kitabçasına nəşə yazır.)

Fənərimi də götürün, ser. Pərdənin dalındadır.

(Cayls pəncərə altına qalxır və bayıra hoppanır. Trotter kitabxanaya keçir, cəld otağa qayıdır, pəncərəyə yaxınlaşır, onu bağlayır və pərdələri örtür. Buxarıya yaxınlaşır və kresloda əyləşir. Sonra ayağa qalxır və qonaq otağına tərəf gedir, qapını aralayır.)

(Çağırır) Xanım Relston, iyirmiyəcən sayın, sonra çalmağa başlayın.

(Trotter qapını örtür, pilləkənə yaxınlaşır və səhnənin arxasına boylanır. "Üç kor siçan" mahnısının sədaları eşidilir. Kiçik pauzadan sonra Trotter sağ tərəfə gedir, branı söndürür. Cəld stolüstü lampaya tərəf atılıb, onu yandırır. Qonaq otağının qapısına yaxınlaşır.)

(Çağırır) Xanım Relston! Xanım Relston!

(Molli gəlir.)

MOLLİ: Eşidirəm. Özünüzdən deyəsən, olduqca razısınız. Axtardığınızı tapa bildinizmi?

TROTTER: Elədir ki, var. Tapmışam.

- MOLLİ: İndi bilirsiniz, qatil kimdir?
- TROTTER: Bilirəm.
- MOLLİ: Kimdir?
- TROTTER: Siz bunu məndən əvvəl bilməliydimiz, xanım Relston.
- MOLLİ: Mən?
- TROTTER: Bəli, siz özünüzü çox arxayın apardınız. Mənə ürəyinizi açmadığınız üçün çoxdan həlak ola bilərdiniz.
- MOLLİ: Başa düşürəm sizi.
- TROTTER: (Hələ də təbii tərzdə, dostcasına.) Bura baxın, xanım Relston. Biz, polis işçiləri siz fikirləşdiyiniz dərəcədə qanmaz deyilik. Mən əvvəlcədən əmin idim ki, siz Lonqric fermasındakı hadisələrlə bilavasitə bağlısınız. Siz hətta bildiniz ki, rəhmətlik xanım Boyl o qərarı çıxartmasaydı, uşaqların başına bu cür fəlakət gəlməzdi. Xülasə, siz hər şeydən əgah idiniz. Bəs nə üçün susurdunuz?
- MOLLİ: (Bərk həyəcan içərisində) Mən istəyirdim hamısını unudam□ unudam.
- TROTTER: Ərə getməzdən əvvəl fəmiliniz Uerinq idi.
- MOLLİ: Bəli.
- TROTTER: Xanım Uerinq. O uşaqlar oxuyan məktəbdə siz müəllimə işləyirdiniz?
- MOLLİ: Elədir.
- TROTTER: Yadınızdadır, Cimmi - o ölənlə oğlan sizə məktub göndərmişdi? O, öz istəkli gənc müəlliməsindən kömək diləyirdi. Siz isə məktubuna cavab vermədiniz.
- MOLLİ: Verə də bilməzdim. Məktub mənə çatmamışdı.
- TROTTER: Siz sadəcə olaraq□ özünüzü əziyyətə salmaq istəmədiniz.
- MOLLİ: Xeyr, elə deyil. Mən xəstələnmişdim. Həmin gün sətəlcəm olmuşdum. Neçə həftə keçəndən sonra onu tapmışdım. Ancaq biçərə uşaq artıq ölmüşdür□ (Gözlərini yumur.) O ölmüşdü□ ölmüşdü□ O gözləyirdi mən onun dadına çatam□ xilas eləyəm□ ümidi isə getdikcə azalırdı, azalırdı□ Bu fikir məni o vaxtdan dinc qoymur. Mən xəstələnmişdim, bilsəydim əgər□ Allah necə göz yumur belə işlərə!
- TROTTER: (Boğazı birdən quruyur.) Yox, o, hər şeyi görür.
(Trotter cibindən tapanca çıxarır.)
- MOLLİ: Mən bilmirdim ki, müstəntiqlər özləriylə tapanca gəzdirirlər□ (Birdən Trotterin üzünə baxır və canını bürüyən vahimədən az qalır nəfəsi kəsilsin.)
- TROTTER: Müstəntiqlər gəzdirmir□ Mən polis deyiləm, xanım Relston. Küçə telefonundan bura zəng vurub dedim ki, guya polis idarəsindənəm və pansionunuza serjant Trotteri göndərirəm. Telefon xəttinizi də mən qırışsam, lap bayır qapınızın ağzında. Bilmək istəyirsiniz mən kiməm, xanım Relston? Mən Corciyəm, Cimminin qardaşı.
- MOLLİ: Ah!
- TROTTER: (Ayağa qalxır) Çığırmağı məsləhət görmürəm, xanım Relston. Çünki tapankanı işlətməli olacağam□ İstəyirəm sizinlə bir az söhbət eləyim. (Üzünü yana çevirir.) Cimmi öldü. (Trotterin danışığı da, hərəkətləri də bu saat uşaqdakı kimi olur.) Zalım arvad onu üzdü, sonra özü qazamatla düşdü. Qazamat nə idi ki, onun elədiyi cinayət qarşısında. Mən özümə söz verdim ki, onu öldürəcəyəm. Sonra doğrudan da öldürdüm. Elə gülməli idi! Cimmi artıq xəbər tutub, yəqin. "Böyüyən kimi hamısını o dünyaya göndərəcəyəm!" Öz-özümə belə söz vermişdim. Axı, böyüklər nə istəyir, onu da eləyirlər. (Şən) Bir dəqiqədən sonra isə mən sizi də öldürəcəyəm.
- MOLLİ: Lazım deyil. (Mümküncə inandırıcı danışmağa çalışır) Sizi buradan sağ buraxmazlar.
- TROTTER: (İncikmiş) Kimsə xizəklərimi gizlədib! Tapa bilmirəm onları. Cəhənnəməki! Nə fərqi var buradan canımı qurtara biləcəyəm ya yox. Bərk yorulmuşam. Ancaq doyunca kef elədim!
- MOLLİ: Tapancanın səsinə hamı tökülüşəcək.
- TROTTER: O da düzdür. Adi yolla hamısından yaxşıdır. Tək əllərimlə□ (Asta-asta Molliyə yaxınlaşır, "Üç kor siçan" havasını fətlə çalır.) Axırncı siçan da tələyə düşdü. (Tapankanı divana atır, Mollinin üzünə əyilir, sol əliylə onun ağzını yumur, sağ əlini isə boğazına tərəf uzadır.)
(Sağdan mayor Metkaf və Xanım Keysuel gəlirlər.)
- XANIM KEYSUEL: Corci, Corci, məni tanıyırsan? Fəmamız yadındadır, Corci? Şişman donuz, çöldə

dalımızca düşən öküz yadındamı? Bəs itlər?

TROTTER: İtlər?

XANIM KEYSUEL: Hə, Spot və Pleyn.

TROTTER: Ketrin?

XANIM KEYSUEL: Hə Ketrin, Ket, tanıdın məni?

TROTTER: Ket, bu sənsən. Sən burada nə edirsən?

XANIM KEYSUEL: Səni tapmaqçun İngiltərəyə qayıtmışam. Saçını barmağına burmayanacan tanıya bilmirdim səni.

(Trotter saçını barmağına dolayır.)

Hə, sənin həmişəki adətin idi. Gedək mənimlə Corci. (Təkidlə) Sən mənimlə gedəcəksən, Corci.

TROTTER: Hara?

XANIM KEYSUEL: (Yumşaq tərzdə, elə bil uşaq ilə danışır.) Narahat olma, Corci. Biz elə yerə gedəcəyik ki, orada sənə qulluq edəcəklər, qeydinə qalacaqlar, qoymayacaqlar səni pis-pis işlər görməyə.

(Xanım Keysuel Trotterin əlindən tutub aparır. Mayor Metkaf işığı yandırır, pilləkənə yaxınlaşır və bacı-qardaşın ardınca baxır.)

MAYOR METKAF: (Çağırır) Cənab Relston! Relston!

(Pilləkənlə qalxır. Cayls təngnəfəs içəri daxil olur. Molliyə tərəf atılır, onu qaldırır. Divanın üstündəki tapancanı jurnal stolunun üstünə qoyur.)

CAYLS: Mollı, Mollı, sən sağsan? Əzizim, sevgilim mənim.

MOLLİ: Oh, Cayls!

CAYLS: Kimin ağlına gələ bilərdi ki, bu, Trotterdir!

MOLLİ: O, dəlidir, tamam ağılı çaşıb.

CAYLS: Yaxşı, sən axı□

MOLLİ: Mən onda məktəbdə müəllimə işləyirdim. Mənim heç bir günahım yoxdur, amma o, elə bilirdi mən qardaşımı xilas etməliydim.

CAYLS: Gərək mənə hamısını danışaydın.

MOLLİ: Yadımdan çıxartmaq istəyirdim.

(Mayor Metkaf pilləkənlə düşür.)

MAYOR METKAF: Hər şey qaydasındadır. Ona yuxu dərmanı verdik, bir azdan yatacaq, bacısı isə ona nəzarət edir. Yazıq tamam aqlını itirib. Mən çoxdan bunu hiss eləmişdim.

MOLLİ: Hiss eləmişdiniz? Siz onun polis olmasına şübhə edirdiniz?

MAYOR METKAF: Mən bilirdim ki, o, polis deyil. Məsələ ondadır, xanım Relston, polis mənəm.

MOLLİ: Sizsiniz?

MAYOR METKAF: "Monksuel Menor" ünvanı olan yazı kitabçası əlimizə düşən kimi, gördük ki, bura mütləq kimisə göndərməliyik. Trotter peyda olanacan mən başa düşmürdüm ki, bura neyçün gəlmişəm. (Jurnal stolunun üstündəki tapancanı görüb, götürür)

MOLLİ: Bəs Keysuel - onun bacısı?

MAYOR METKAF: Hə, o, qardaşını tanıyanda əvvəl özünü itirmişdi, sonra xoşbəxtlikdən mənə müraciət etmək ağlına gəldi. Lap vaxtında oldu. Belə-belə işlər, xanım Relston. Gedim xizəkləri gətirim, otağında gizlətmişdim.

(Mayor Metkaf çıxır.)

MOLLİ: Mənsə elə bilirdim Paraviçini çırpışdırıb.

CAYLS: Onun maşını İsveçrə saatları ilə dolu çıxsa heç təəccüblənmərəm.

MOLLİ: Cayls, dünən Londonda nə işin var idi?

CAYLS: Səninçün hədiyyə almağa getmişdim, əzizim. Bu gün evlənməyimizin bir ili tamam olub.

MOLLİ: Mən də elə bununçun Londona getdim, istəmərdim sən biləsən.

CAYLS: Daha sənə heç sözüüm yox.

(Mollı sekreterin içindən bağlama çıxarır.)

MOLLİ: (Bağlamayı Caylsa uzadır.) Siqardır. Kaş xoşuna gələydi.

CAYLS: (Bağlamayı açır və siqar qutusunu çıxarır.) Çox sağ ol, gözəlim. Bunlar ən əlasıdır.

MOLLİ: Çəkə biləcəksən?

CAYLS: (Mərdanə) Atasını da yandıracağam.

MOLLİ: Bəs mənə nə almısan?

CAYLS: Oh, tamam yadımdan çıxıb. (Dəhlizə qaçıb, sandığın içindən şlyapa qutusu çıxarıb qayıdır. Fərəhlə.) Şlyapadır.

MOLLİ: Şlyapa? Axı, mən ömrümdə şlyapa geyməmişəm.

CAYLS: Daha yaxşı. Bu gündən geyərsən.

MOLLİ: (Şlyapanı qutudan çıxarır.) Ah, nə qəşəngdir!

CAYLS: Qoy başına.

MOLLİ: Saçımı düzəldərəm, sonra.

CAYLS: Doğrudan da qəşəngdir. Satıcı qız dedi ki, son dəbdir.

(Molli şlyapanı geyir. Mayor Metkaf sıçrayaraq otağa daxil olur.)

MAYOR METKAF: Xanım Relston! Xanım Relston! Mətbəxdən yanıq iyi gəlir!

(Molli mətbəxə atılır.)

MOLLİ: (Təlaşla) Aman allah, piroqum yandı!